

PATOFYZIOLOGIE TĚLESNÉ ZÁTĚŽE

- základy preskripce programu PA
- energetické substráty při PA
- F. I. T.
- stav superkompenzace

Fyzioterapie 2013/2014

FSpS MU Brno

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění)

**Optimální přechod z relativního klidu do plného tréninkového zatížení
a zpět**

ROZCVIČENÍ

postupné ↑ intenzity zatížení

40 až 60 % následné intenzity hlavní části cvičení

Pozitivní účinky

- Metabolické**
- Oběhové**
- Nervové**

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění)

ROZCVIČENÍ

Pozitivní účinky

- přeladování ANS
- zrychlení kinetiky VO_2
- ↓ počáteční deficit O_2
- ↑ aktivita klíčových enzymů glykolýzy
- ↑ aerobní fosforylace
- změna krevních plynů
- ↑ prokrvení svalů
- ↑ kontraktilita svalových vláken
- ↑ pracovní účinnost
- prodloužení doby maximálního a supramaximálního výkonu
- oddálení vyčerpání

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění)

ROZCVIČENÍ **Pozitivní účinky**

zlepšení přívodu kyslíku do pracujícího svalu

šetření zásobních makroergních fosfátů

+

pokles produkce a hromadění laktátu

+

pokles kyslíkového deficitu

+

zvýšení pracovní účinnosti

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění)

ROZCVIČENÍ

Pozitivní účinky

Lepší distribuce krve

=

lepší přísun kyslíku k pracujícím svalům

Zvýšení svalové teploty (→ „předehtátí“), závisí na

- intenzitě a trvání zátěže
- okolní teplotě vzduchu
- proudění vzduchu

Vzestup teploty svalu bez cvičení = malý efekt

Současné působení intenzivní zátěže a ohřátí svalu

=

výrazný vliv na kinetiku spotřeby kyslíku a na změny krevních plynů!

=

zvýšení elasticity pracujících svalů
a tím snížení pravděpodobnosti jejich zranění

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění)

ROZCVIČENÍ Pozitivní účinky

Mobilizace většího počtu motorických jednotek

pokles zátěž připadající na jednu jednotku

=

šetří makroergní fosfáty

+

pokles rychlosti čerpání fosfátových zdrojů

**ROZCVIČENÍ NEJEFEKTIVNĚJŠÍ ZEJMÉNA
PŘED INTENZIVNÍM CVIČENÍM NEBO SPORTOVNÍM TRÉNINKEM**

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění)

ZKLIDNĚNÍ (COOL DOWN)

postupné ↓ intenzity zatížení

- Zabránění prudkým změnám aktivity obou větví ANS (*snížení prokrvení periferních tkání a poruchami srdečního rytmu, atd.*)
- Urychlené vyplavení látek vzniklých při intenzivním svalovém metabolismu z míst svého vzniku do krevního oběhu
- Pozvolné přeladění psychiky (*pozitivní vnímání zvýšené produkce endorfinů a enkefalinů*)

PROTAŽENÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH SVALŮ

- udržení pružnosti
- zlepšovat výkonnost pohybového systému

Nedostatečná pružnost a snížená kloubní pohyblivost
= příčina

- bolestí
- zranění
- snížené schopnosti svalové adaptace (↓ trénovatelnost svalů)

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění) DYNAMICKÉ PROTAHOVACÍ CVIČENÍ

Švihová cvičení v podobě hmitů
(*např. hmitání v předklonu nebo v upažení*)

vyvolává tzv. napínací reflex
= svalový stah působící jako ochrana kloubu proti intenzivním pohybům
v krajní poloze

VÝRAZNĚ SNIŽUJE EFEKTIVITU CVIČENÍ

ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRESKRIPCE PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY NEBO SPORTOVNÍHO TRÉNINKU

1. Okrajové části cvičení nebo tréninku (rozcvičení a uklidnění)

DYNAMICKÉ PROTAHOVACÍ CVIČENÍ

Má-li být dynamické cvičení účinné

velký počet opakování (až 50krát)

Navíc vyžaduje i předchozí důkladné prokrvení svalů

Proto se vůbec nehodí pro rozcvičení před hlavní částí cvičení

Pro uvedené nevýhody pro kondiční a zdravotní cvičení

**DYNAMICKÉ ROZCVIČENÍ NEDOPORUČUJEME
A VO**

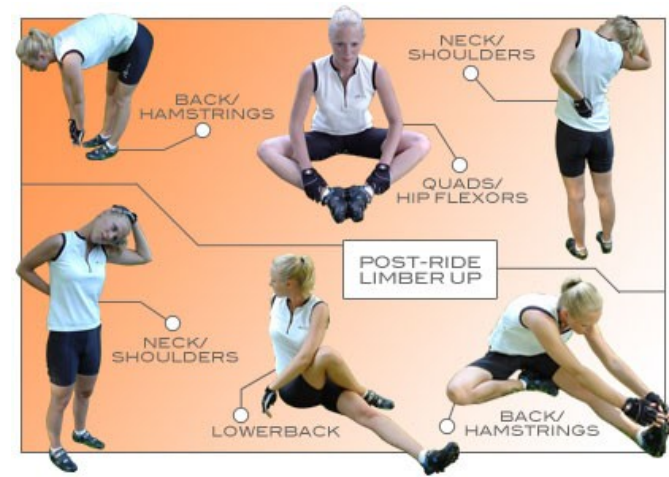
Statické protahovací cvičení (strečink)

Bezpečnější a účinnější!

Podstata - **setrvání v dosažené poloze protaženého svalu**
„**strečink**“ - „stretch“ - natažení nebo napínání

Obecné principy strečinku:

1. Před strečinkem svaly mírně zahřejeme pohybem s nízkou intenzitou!
2. Protahování provádíme pomalu a v krajní poloze setrváváme 10 až 30 sekund v klidu bez hmitání nebo opakovaných pokusů protahování zvětšit!
3. Vědomě se snažíme snižovat napětí v protahované skupině svalů!
4. Strečink nesmí vyvolat bolest, ale pouze pocit svalového napětí (aby nebyl aktivován napínací reflex)!
5. Cvičení synchronizujeme s dechem – v žádném případě nezadržujeme při strečinku dech! Při protahování svalu dvakrát až třikrát provedeme klidný nádech a výdech, potom se zhluboka a pomalu nadechneme a v krajní poloze pomalu vydechujeme. Tím se zvýší uvolnění svalů a zmenší se obtížnost cvičení.
6. Mezi cviky uděláme krátkou přestávku 10 až 15 sekund!
7. Cviky několikrát opakujeme!

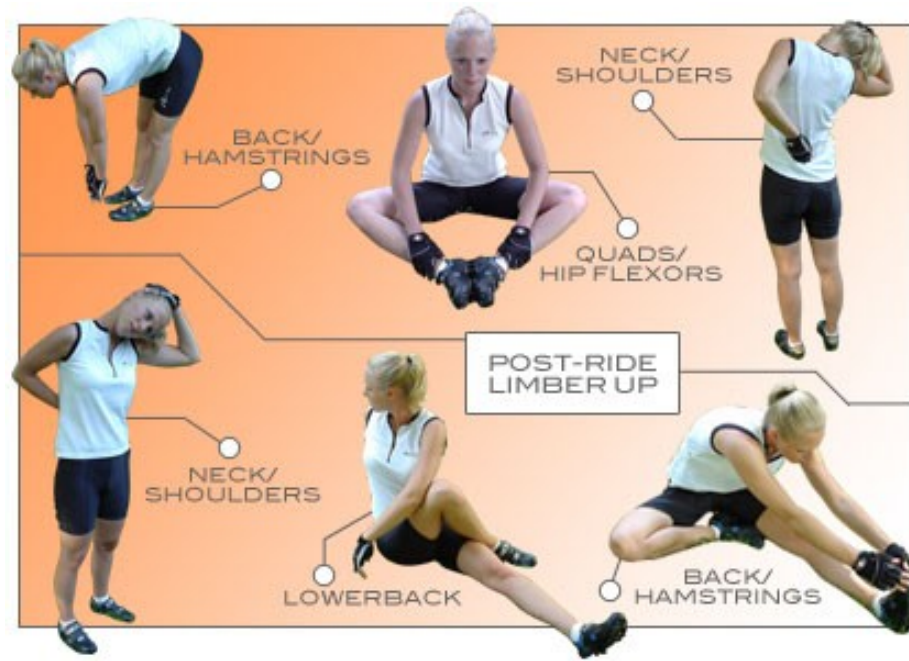

Statické protahovací cvičení (strečink)

Řada modifikací strečinkových cvičení
sady protahovacích cvičení
které je možné zařadit do rozcvičení i zklidnění.

Soustředte se zejména na cviky, které vám nejdou,
tyto cviky **několikrát denně opakujte.**

Již za **několik dnů** pokrok
a míra **zkrácení svalových skupin se zmenší**

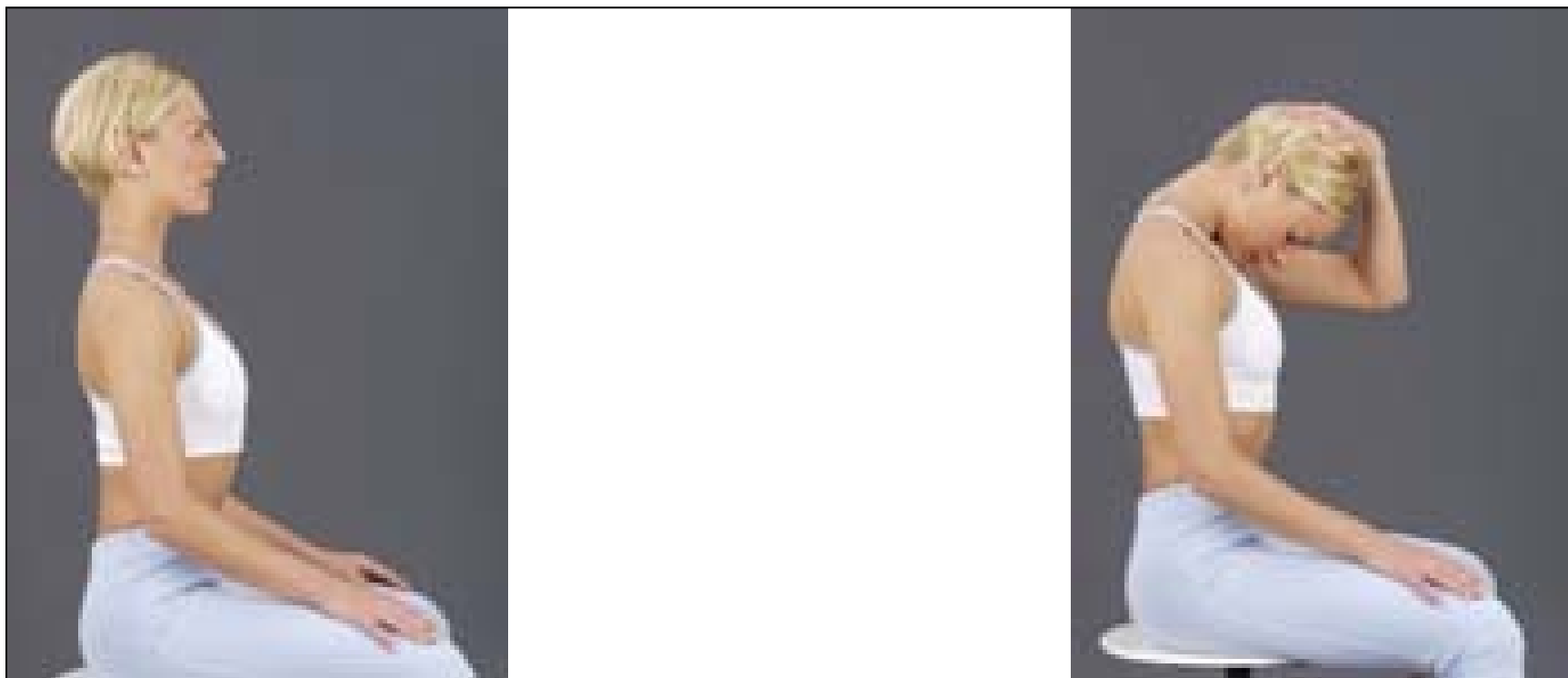

Cvik protahující svaly v oblasti krčního úseku páteře,
sval trapézový a vzpřimovač trupu.

V sedu na židli (*obrázek vlevo*) položte dlaň na temeno hlavy
a mírným tahem předkloňte hlavu (*obrázek vpravo*).

Brada směřuje do hrdelní jamky.

Předklon musí být proveden velmi pomalu, do pocitu „mírného tahu“,
nesmí bolet.

Statické protahovací cvičení (strečink)

sady protahovacích cvičení

atd. atd. atd. atd. atd.

Kontrolní otázky

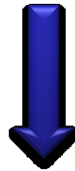
1. Jaký význam má protahovací cvičení?
2. Které cviky zařazujeme na začátek protahovací části tréninku?
3. Jak se liší dynamické a statické protahování?
4. Vyjmenujte obecné zásady strečinku.

HLAVNÍ ČÁST CVIČENÍ

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ

NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

- nepřetržité (kontinuální) cvičení
- přerušovaného (intermitentního) cvičení

vytrvalostní charakter

zvýšení aerobní kapacity
pozitivní vliv na zdraví člověka

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

INTENZITA ZATÍŽENÍ

efektivita cvičení + rizika s nimi spojenými nejdůležitější

=

!!! NEJDŮLEŽITĚJŠÍ !!!

Rozdílné názory (cvičení, ne trénink)

???

???

vyšší intenzita zatížení blíží se ventilačnímu prahu

???

nižší intenzitu + větší objem (trvání) pohybové aktivity

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

INTENZITA ZATÍŽENÍ

PŘÍLIŠ VYSOKÁ INTENZITA ZATÍŽENÍ

- zvyšuje možnost zranění nebo jiného zdravotního poškození

!!! Největší riziko !!!

na zátěž neadaptované srdce a neadaptovaný pohybový systém

Riziko stoupá

- s věkem člověka
- s dobou, po kterou nebyl fyzicky aktivní
- s nadměrnou hmotností (*zvyšuje zatížení svalů a kloubů trupu a dolních končetin*)

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

INTENZITA ZATÍŽENÍ PŘÍLIŠ A TRVALE NÍZKÁ INTENZITA ZATÍŽENÍ

efektivita cvičení klesá

z hlediska pozitivního ovlivňování zdravotního stavu nemá smysl

ZKLAMÁNÍ, ZTRÁTA DŮVĚRY V ÚČINNOST CVIČENÍ, VYHLEDÁVÁNÍ JINÝCH CEST

Prliš vysoká i prliš nizká intenzita zatizeni

- snižují dlouhodobou adherenci ke cvičení (!!!)
- snižují primárně i sekundárně preventivní efekty cvičení pro zdraví

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ

VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Měření VO_2

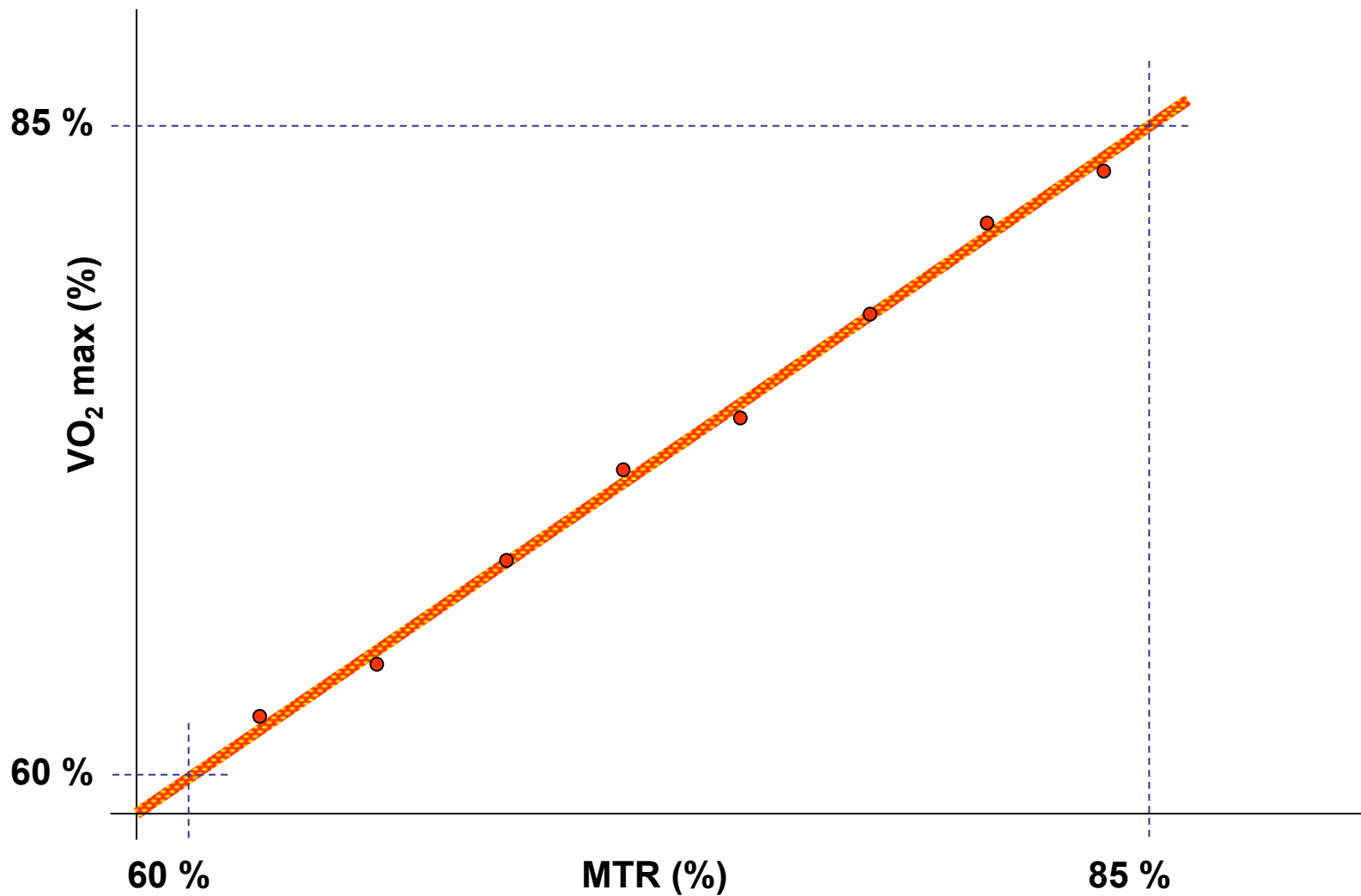
(nepřesnější vyjádření metabolického zatížení)

se v praxi nepoužívá

(technické problémy a vysoká pořizovací cena mobilního plynového analyzátoru)

Vzestup VO_2 a SF probíhá v použitelném rozsahu lineárně

**% MTR $\dot{=}$ % VO₂ max
(60 – 85 %)**

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ

VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Vzestup VO_2 a SF probíhá v použitelném rozsahu lineárně
Měření SF je poměrně snadné

intenzita zatížení pomocí zatížení krevního oběhu

!!! Pozor !!!

- léky měnící SF (*např. beta-blokátory*)
- autonomní chronotropní inkompetenci sinoatriálního uzlu (*neschopnost dosáhnout 70 – 85 % věkově predikované SF max*)

Proto pro posouzení optimálního zatížení naprosto nezbytné

ZÁTĚŽOVÉ VYŠETŘENÍ

**UMOŽNÍ NASTAVIT ÚČINNOU INTENZITU
I ZA PODMÍNEK ZMĚNĚNÉ MAXIMÁLNÍ TEPOVÉ REZERVY**

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

??? % SF max ???

Nemožné nebo absurdní hodnoty
např. při SF max = 200 tepů.min⁻¹
zatížení na úrovni 5 % nebo 10 %
= SF 10 nebo 20 tepů.min⁻¹

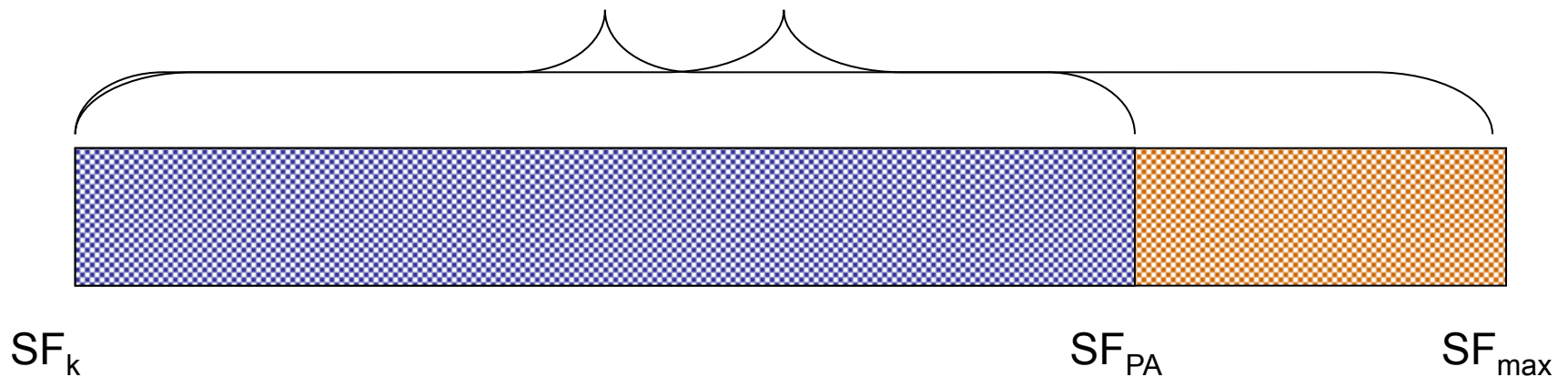
???

!!! Relativní využití maximální tepové rezervy (MTR) !!!

- $MTR = SF_{max} - SF_k$
- $MTR (\%) = (SF_{PA} - SF_k) / (SF_{max} - SF_k) \cdot 100$

%

$$\frac{SF_{PA} - SF_k}{SF_{max} - SF_k}$$

SF_k

SF_{PA}

SF_{max}

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

!!! Relativní využití maximální tepové rezervy (MTR) !!!

$$\text{MTR (\%)} = (\text{SF}_{\text{PA}} - \text{SF}_{\text{k}}) / (\text{SF}_{\text{max}} - \text{SF}_{\text{k}}) \cdot 100$$

$$\text{SF}_{\text{PA}} = \% \text{ MTR} / 100 \cdot (\text{SF}_{\text{max}} - \text{SF}_{\text{k}}) + \text{SF}_{\text{k}}$$

Pravidelné cvičení

=

zvýšení aktivity ANS, zejména parasympatiku

=

klidová bradykardie

Stejné zatížení cirkulace (např. 70 % MTR)
u trénovaného nižší SF než u netrénovaného

$$\text{SF}_{\text{max}} = 195 \text{ tepů} \cdot \text{min}^{-1}$$

$$\text{Osoba 1} = \text{SF}_{\text{k}} = 70 \text{ tepů} \cdot \text{min}^{-1}, \text{ osoba 2 } \text{SF}_{\text{k}} = 55 \text{ tepů} \cdot \text{min}^{-1}$$

$$\text{Při 60 \% MTR osoba 1 SF} = 145 \text{ tepů} \cdot \text{min}^{-1}, \text{ osoba 2 SF} = 139 \text{ tepů} \cdot \text{min}^{-1}$$

Rozdíl mezi trénovanými a netrénovanými při nižším relativním zatížení větší, při vyšším relativním zatížení menší

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

**U zdravých osob stejné % MTR a % SF max (např. 70 %)
SFc (SF při cvičení) o 13 - 25 tepů.min⁻¹ vyšší při % MTR než při % SF max**

Při převádění % SF max na % MTR je možno použít rovnic

$$\% \text{ MTR} = 1,369 \cdot \% \text{ SF max} - 40,99$$

$$\% \text{ SF max} = (\% \text{ MTR} + 40,99) : 1,369$$

Např. 75% MTR odpovídá přibližně 85% SF max

% TF není není totéž jako % MTR!!!

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Dolní hranice efektivní pohybové intervence zdravých osob
= mírná intenzita
= **asi 60 % MTR**

$$\text{SFc} = \text{SFk} + 0,60 (\text{SF max} - \text{SFk})$$

Odhad

$$\text{SF max} = (\text{zhruba}) 220 - \text{věk}$$

U starších osob menší, nežli je hodnota reálná

$$\text{proto SF max} = 208 - (0,7 \cdot \text{věk})$$

Ve 40 letech podle obou rovnic **stejná hodnota SF max** (180 tepů.min⁻¹)
V 60 letech hodnota odhadnutá podle druhé rovnice **o 6 tepů.min⁻¹ vyšší**

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

SF max neodhadovat, ale změřit při zátěžovém vyšetření do vita maxima!

**Velká variabilita reálné SF max
(genetická predispozice = rozdíly v rozsahu více než ± 15 tepů.min⁻¹)**

**Velký rozdíl mezi odhadem a realitou SF max
=
závažná chyba preskripce programu pohybové aktivity
(zejména při intenzivním cvičení nebo sportovním tréninku)**

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Volba intenzity zatížení

- zdravotní stav
- tělesná zdatnost

- senior
- rekonvalescent
- jedinec s dlouhodobým nedostatkem pohybu

=

nejnižší hodnota IZ s pozitivním efektem na zdraví

=

STARTOVACÍ FÁZE

trvá 2 – 8 týdnů

(podle zdraví, iničiální úrovně tělesné zdatnosti a věku)

- pomalý začátek
- relativně krátké trvání (*např. pouze 20 minut*)
- nízká intenzita zatížení
- většinou chůze
- minimálně každý druhý den

VO₂ max

L/min

VO₂/kg max (ml/min)

MET

3,5 ml/(kg.min)

Množství energie

vydané v klidu

(ne za bazálních podmínek)

vyjádřené ve VO₂ (ml/(kg.min))

věk (roky)		muži	ženy
20 - 29	VO ₂ (ml/kg.min)	43,0 7,2	36,0 6,9
	MET	12	10
30 - 39	VO ₂ (ml/kg.min)	42,0 7,0	34,0 6,2
	MET	12	10
40 - 49	VO ₂ (ml/kg.min)	40,0 7,2	32,0 6,2
	MET	11	9
50 - 59	VO ₂ (ml/kg.min)	36,0 7,1	29,0 5,4
	MET	10	8
60 - 69	VO ₂ (ml/kg.min)	33,0 7,3	27,0 4,7
	MET	9	8
70 - 79	VO ₂ (ml/kg.min)	29,0 7,3	27,0 5,8
	MET	8	8

♂ 36,0 ± 7,1 ml/(kg.min)

10 METs

29,0 ± 5,4 ml/(kg.min)

8 METs

METs

Kolikrát může maximálně

zvýšit svou klidovou

energetickou spotřebu

Odhad optimálního zatížení cirkulace?

Calculating Target Heart Rate with the Karvonen Formula

- $220 - \text{age} = \text{maximum heart rate}$
- $\text{Maximum heart rate} - \text{resting heart rate} = \text{heart rate reserve}$
- $(\text{Heart rate reserve} \times \text{training}\%) + \text{resting heart rate}$

$$ZC (\%) = 60 + (50 / 5,5) = 60 + 10,5 = 70,5$$

$$SF_c = (ZC \cdot MTR) / 100 + SF_{\text{klid}}$$

$$\begin{aligned} MTR &= 220 - \text{věk} - SF_{\text{klid}} = 220 - 50 - 60 = \\ &= \mathbf{110/\text{min}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} SF_c &= (70,3 \cdot 110) / 100 + 60 = 77 + 60 = \\ &= \mathbf{137/\text{min}} \end{aligned}$$

HYPOKINETIČTÍ JEDINCI BY MĚLI MÍT "STARTOVNÍ" FÁZI PROGRAMU

**Americká společnost sportovní medicíny (ACSM)
snížit u hypokinetických jedinců vypočítanou intenzitu zatížení**

o 1 MET (3,5 ml)

Je to pro všechny stupně zdatnosti vhodné?

Např. u osob s $VO_2/kg \text{ max} = 15 \text{ ml}$

nebo u osob s $VO_2/kg \text{ max} = 35 \text{ ml}$

**Co by znamenalo v 1. týdnu startovacího programu
snížení o 1 MET?**

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

Osoba A:

$VO_2/kg \text{ max} = 15,0 \text{ ml/min}$

Optimální ZC (%) při $VO_2/kg \text{ max} 15 \text{ ml} = 60 + (VO_2/kg \text{ max}/3,5) = 60 + (15/3,5) = 64,29$

$64,29 \% \text{ z } VO_2/kg 15 \text{ ml} = 9,64 \text{ ml}$

Snížení VO_2/kg o $3,5 \text{ ml} = 6,14 \text{ ml}$

$6,14 \text{ ml z } VO_2/kg \text{ max } 15 \text{ ml} = 40,93 \%$

Začátek tréninku jen na $40,93 \% VO_2/kg \text{ max}$

Absolutně neefektivní!

Osoba B:

$VO_2/kg \text{ max} = 35,0 \text{ ml/min}$

Optimální ZC (%) při $VO_2/kg \text{ max} 35 \text{ ml} = 60 + (VO_2/kg \text{ max}/3,5) = 60 + (35/3,5) = 70,0$

$70,0 \% \text{ z } VO_2/kg 35 \text{ ml} = 24,5 \text{ ml}$

Snížení VO_2/kg o $3,5 \text{ ml} = 21,0 \text{ ml}$

$21,0 \text{ ml z } VO_2/kg \text{ max } 35 \text{ ml} = 60,0 \%$

Začátek tréninku na $60,0 \% VO_2/kg \text{ max}$

Již efektivní!

HYPOKINETIČTÍ JEDINCI BY MĚLI MÍT "STARTOVNÍ" FÁZI PROGRAMU

**Americká společnost sportovní medicíny (ACSM)
snížit u hypokinetických jedinců vypočítanou intenzitu zatížení**

o 1 MET (3,5 ml)

Proto lépe snížit vypočítané zatížení o 10 %

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

Osoba A:

VO₂/kg max = 15,0 ml/min

Optimální ZC (%) při VO₂/kg max 15 ml = 60 + (VO₂/kg max/3,5) = 60 + (15/3,5) = 64,29

64,29 % z VO₂/kg 15 ml = 9,64 ml

Snížení VO₂/kg o 3,5 ml = 6,14 ml

6,14 ml z VO₂/kg max 15 ml = 40,93 %

Začátek tréninku jen na 40,93 % VO₂/kg max

Absolutně neefektivní!

Osoba A:

VO₂/kg max = 15,0 ml/min

Optimální ZC (%) při VO₂/kg max 15 ml = 60 + (VO₂/kg max/3,5) = 60 + (15/3,5) = 64,29

64,29 % z VO₂/kg 15 ml = 9,64 ml

Snížení VO₂/kg o 10 % = 8,68 ml

8,68 ml z VO₂/kg max 15 ml = 57,87 %

Začátek tréninku na 57,87 % VO₂/kg max

Těsně pod dolní hranicí efektivnosti

HYPOKINETIČTÍ JEDINCI BY MĚLI MÍT "STARTOVNÍ" FÁZI PROGRAMU

**Americká společnost sportovní medicíny (ACSM)
snížit u hypokinetických jedinců vypočítanou intenzitu zatížení**

o 1 MET (3,5 ml)

Proto lépe snížit vypočítané zatížení o 10 %

**REÁLNÉ ZATÍŽENÍ V PRVNÍM TÝDNU STARTOVACÍ FÁZE
SE BUDE POHYBOVAT I U OSOB S VELMI NÍZKOU ZDATNOSTÍ
TĚSNĚ POD DOLNÍ HRANICÍ ÚČINNOSTI!**

MUŽI (1. týden)

	STARTOVACÍ FÁZE	
Věk	Čas	Délka
(roky)	(min)	(km)
18 – 20	20	2,6 – 3,1
21 - 25	20	2,4 – 2,5
26 – 30	20	2,2 – 2,4
31 – 35	20	2,1 – 2,2
36 – 40	20	2,0 – 2,1
41 – 45	20	2,0
46 – 50	20	1,9
51 – 55	20	1,8 – 1,9
56 – 60	20	1,7
61 – 65	20	1,6
66 – 70	20	1,5

ŽENY (1. týden)

	STARTOVACÍ FÁZE	
<i>Věk</i>	<i>Čas</i>	<i>Délka</i>
(roky)	(min)	(km)
18 – 20	20	2,0 – 2,4
21 - 25	20	2,0
26 – 30	20	1,9
31 – 35	20	1,8 – 1,9
36 – 40	20	1,7 – 1,8
41 – 45	20	1,7
46 – 50	20	1,5 – 1,6
51 – 55	20	1,4 – 1,5
56 – 60	20	1,3 – 1,4
61 – 65	20	1,3
66 – 70	20	1,1 – 1,2

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Žádné zdravotní problémy

přidávání objemu = prodlužování cvičení
Na konci startovací fáze plně efektivní cvičení

=

Začíná **FÁZE ZVYŠOVÁNÍ TĚLESNÉ ZDATNOSTI**

MUŽI (1. týden)

	STARTOVACÍ FÁZE	
Věk	Čas	Délka
(roky)	(min)	(km)
18 – 20	20	2,6 – 3,1
21 - 25	20	2,4 – 2,5
26 – 30	20	2,2 – 2,4
31 – 35	20	2,1 – 2,2
36 – 40	20	2,0 – 2,1
41 – 45	20	2,0
46 – 50	20	1,9
51 – 55	20	1,8 – 1,9
56 – 60	20	1,7
61 – 65	20	1,6
66 – 70	20	1,5

ŽENY (1. týden)

	STARTOVACÍ FÁZE	
<i>Věk</i>	<i>Čas</i>	<i>Délka</i>
(roky)	(min)	(km)
18 – 20	20	2,0 – 2,4
21 - 25	20	2,0
26 – 30	20	1,9
31 – 35	20	1,8 – 1,9
36 – 40	20	1,7 – 1,8
41 – 45	20	1,7
46 – 50	20	1,5 – 1,6
51 – 55	20	1,4 – 1,5
56 – 60	20	1,3 – 1,4
61 – 65	20	1,3
66 – 70	20	1,1 – 1,2

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

**Stejný program může mít
u různých osob na stejné úrovni zdatnosti rozdílný efekt
Někteří jedinci mají vysokou schopnost odpovědět na zátěžový program
vzestupem aerobní kapacity, jiní naopak velmi nízkou.**

Proč?

**Tato schopnost je geneticky zakódovaná
75% až 80% biologické variability VO_2/kg max
je možno přičítat hereditárním faktorům.**

**Kombinace vysoké aerobní kapacity a vysoké trénovatelnosti
charakteristická pro vysoce výkonné sportovce.**

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Přesto s konkrétní progresí VO_2/kg max musíme počítat

?

Při správné preskripci intenzity zatížení na začátku programu
by po jisté době mohla být tato intenzita **sublimitní**,
a proto **neúčinná**.

Při použití konstantních tréninkových prostředků
dochází k maximální adaptaci VO_2 max po třech týdnech
a není rozdíl mezi hodnotami VO_2 max

ve 4. a 8. tréninkovém týdnu

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Progrese intenzity zatížení ve fázi zvyšování tělesné zdatnosti
závisí na vzestupu $VO_2 \cdot kg^{-1} \max$

Progrese $VO_2 \cdot kg^{-1} \max$ závisí na
•tělesné zdatnosti na začátku programu

Probandi s relativně **nejvyšší úrovní zdatnosti**
signifikantní vzestup $VO_2 \max$ pouze při **tréninku vysoké intenzity**

Méně zdatní

signifikantní vzestup $VO_2 \max$ už při **tréninku nižší intenzity**

Ale:

**UVNITŘ OPTIMÁLNÍ TRÉNINKOVÉ ZÓNY PLATÍ POZITIVNÍ VZTAH MEZI
INTENZITOU ZATÍŽENÍ A NÁSLEDNÝM VZESTUPEM $VO_2 \max$**

*(čím vyšší je intenzita uvnitř širšího optimálního pásma, tím větší je efekt tréninku;
a opačně)*

**PROTO HLEDÁNÍ SKUTEČNĚ NEJVHODNĚJŠÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ
(blíží se horní hranici optimálního rozsahu)**

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

**Progrese intenzity zatížení ve fázi zvyšování tělesné zdatnosti
závisí na vzestupu $VO_2 \cdot kg^{-1} \max$**

Progrese $VO_2 \cdot kg^{-1} \max$ závisí na

- tělesné zdatnosti na začátku programu**
- energetickém výdeji při každém tréninku**
- délce celého programu**
- na skladbě programu**
- frekvenci a rytmicitě cvičení**
- adherenci k programu**
- věku trénujících**

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Progrese intenzity zatížení je nepřímo úměrná věku
u mladších jedinců je její progrese rychlejší
u starších je její progrese pomalejší

V každém decenniu nad 25 let je progrese pomalejší zhruba

o 20%

Predikované VO_2/kg max
(odpovídající optimu vyšetřované osoby)
možno dosáhnout u zdravých osob mladšího věku

4 až 6 měsíců

Ve věku od 20 do 65 až 70 let:

1. Takřka lineární redukce VO_2/kg max v průměru za každé desetiletí

asi o 10%

2. U starších osob rychlost progrese VO_2/kg max méně strmá
a optima je dosaženo později

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Zpomalení progrese v každém decenniu nad 25 let
asi o 20%

Nepravidelně trénující osoby mladší 25 let
by mohly dosáhnout při pravidelném a kvalitním tréninku svého optima
už za 5 měsíců!

Při dodržování navrženého programu PA
může dosáhnout trénující osoba ve věku 25 let své cílové hodnoty
•za 20 týdnů fáze zvyšování tělesné zdatnosti

V dalších věkových skupinách

- 25 – 35 let ..... za **24 týdnů**
- 35 – 45 let ..... za **29 týdnů**
- 45 – 55 let ..... za **35 týdnů**
- 55 – 65 let ..... za **42 týdnů**
- starší 65 let ..... za **50 týdnů**

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Po určité době tréninku dosáhnou starší osoby
tolikrát menší hodnoty VO_2/kg max
(*než je hodnota cílová*)
kolikrát je kratší tato doba tréninku
než trvání startovní fáze a fáze zlepšování tělesné zdatnosti dohromady.

*Např. 50 let, VO_2/kg max = 35 ml,
startovací fáze 2 týdny a fáze zlepšování tělesné kondice 35 týdnů
hodnota VO_2/kg max po půl roce tréninku
jen asi 65% predikovaného zlepšení
 $24 / (35 + 2) = 0,649$*

Při dodržení kvalitního programu u starších osob

- relativně větší zvýšení VO_2/kg max (*nižší úroveň zdatnosti – zákon iniciálních hodnot*)
- zhruba stejné % zlepšení VO_2/kg max

**ALE ABSOLUTNÍ HODNOTY ZMĚNY BUDOU U STARŠÍCH OSOB MENŠÍ
A OPTIMA BUDE DOSAŽENO POZDĚJI!**

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

**I když nebude dosaženo cílové hodnoty $\text{VO}_2/\text{kg max}$
(např. u starších osob),
předepisujeme program PA maximálně na 6 měsíců.**

Potom doporučujeme kontrolní vyšetření

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDRĚNÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Kvalitní a pravidelný trénink před začátkem programu

=

minimální efekt na VO_2 max

**Mladší a střední věk + dlouhodobá inaktivita
+ nízká tělesná zdatností + významná sportovní minulost**

=

významný efekt (už po půl roce)

Zlepšení $VO_2 \cdot kg^{-1}$ max od 0 do 100 %

U mladších netrénovaných za půl roku průměrný vzestup VO_2 asi o 25 %

Vyšší vstupní hodnoty $VO_2 \cdot kg^{-1}$ max = menší relativní efekt tréninku

Nižší vstupní hodnoty $VO_2 \cdot kg^{-1}$ max = větší relativní efekt tréninku

= ZÁKON INICIÁLNÍCH HODNOT

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Stabilizace ukazatelů aerobní kapacity

=

UDRŽOVACÍ FÁZE

Pokračovat v tréninku na dosažené úrovni intenzity zatížení

V případě potřeby měnit

- především pomocí týdenní frekvence tréninků
- účinnost tréninku změnou celkového energetického výdeje

Objem cvičení menší,
ale pravidelný (minimálně třikrát týdně)

Pokles intenzity zatížení (*i když trvání i frekvence zůstaly stejné*)

VÝZNAMNÝ POKLES TĚLESNÉ ZDATNOSTI

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

Obecně:

Delší přerušení nebo trvalé ukončení cvičení nebo tréninku

=

**návrat všech ukazatelů tělesné zdatnosti
k hodnotám před začátkem pohybové intervence**

Delší dobu než 1 týden

=

**pokles aerobní kapacity +
návrat do fáze zvyšování tělesné zdatnosti**

**Přerušení pravidelného tréninku nebo cvičení
vyžaduje dvojnásobnou dobu pro dosažení
výchozí optimální aerobní kapacity**

14denní přerušení cvičení pro nemoc

=

intenzivnější trénink po dobu jednoho měsíce

Přerušení cvičení na tři a více měsíců

=

Návrat zpět na začátek fáze zvyšování tělesné zdatnosti

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ

VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Horní hranice doporučované intenzity tréninku je individuální
ani u dobře trénovaného rekreačního sportovce
by neměla přesáhnout

85 % VO_2 max nebo MTR

$$85 = 60 + VO_2/kg \text{ max}/3,5$$

$$VO_2/kg \text{ max}/3,5 = 85 - 60 = 25$$

$$VO_2/kg \text{ max} = 25 * 3,5 = \mathbf{87,5 \text{ ml}}$$

*Normální hodnota $VO_2/kg \text{ max}$ muže 25 let = **47 ml***

Nárůst intenzity pozvolný

Prevence předčasné únavy, bolesti svalů a známek přetížení
(s možnými následnými zraněními pohybového systému nebo jiným poškozením)

„Test de parler“

=

možnost konverzovat při PA

Odhad optimálního zatížení cirkulace?

$$\mathbf{ZC (\%)} = 60 + (\text{VO}_2/\text{kg max}/3,5)$$

věk (roky)		muži	ženy
50 - 59	VO ₂ (ml/kg.min)	36,0 7,1	29,0 5,4
	MET	10	8

$$\mathbf{ZC (\%)} = 60 + (29 / 3,5) = 60 + 8,3 = 68,3$$

$$\mathbf{ZC (\%)} = 60 + (36 / 3,5) = 60 + 10,3 = 70,3$$

$$\mathbf{SF_c} = (\text{ZC} \cdot \text{MTR})/100 + \text{SF}_{\text{klid}}$$

$$\mathbf{MTR} = 220 - \text{věk} - \text{SF}_{\text{klid}} = 220 - 50 - 60 = = \mathbf{110/\text{min}}$$

$$\mathbf{SF_c} = (68,3 \cdot 110)/100 + 60 = 75 + 60 = = \mathbf{135/\text{min}}$$

$$\mathbf{SF_c} = (70,3 \cdot 110)/100 + 60 = 77 + 60 = = \mathbf{137/\text{min}}$$

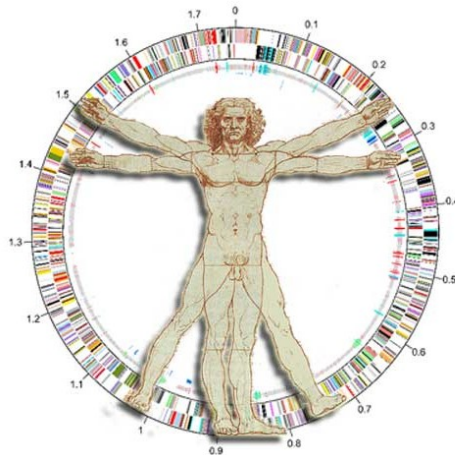
Malý vliv aerobní kapacity

Muž $SF_c = 137/\text{min}$ $\longleftrightarrow$ Žena $SF_c = 135/\text{min}$

Rozhodující vliv MTR a SF_{klid}

Odhad $SF_{\text{max}} = 220 - \text{věk}$ $\longrightarrow$ chyba až 30/min!!

(Podíl dědičnosti na velkém rozptylu hodnot SF_{max} 70 %!)

Malý vliv aerobní kapacity

Muž $SF_c = 137/\text{min}$ $\longleftrightarrow$ Žena $SF_c = 135/\text{min}$

Rozhodující vliv MTR a SF_{klid}

Odhad $SF_{\text{max}} = 220 - \text{věk}$ $\longrightarrow$ chyba až 30/min!!

(Podíl dědičnosti na velkém rozptylu hodnot SF_{max} asi 50 %!)

Neodhadovat, ale měřit SF_{max} i SF_{klid} !

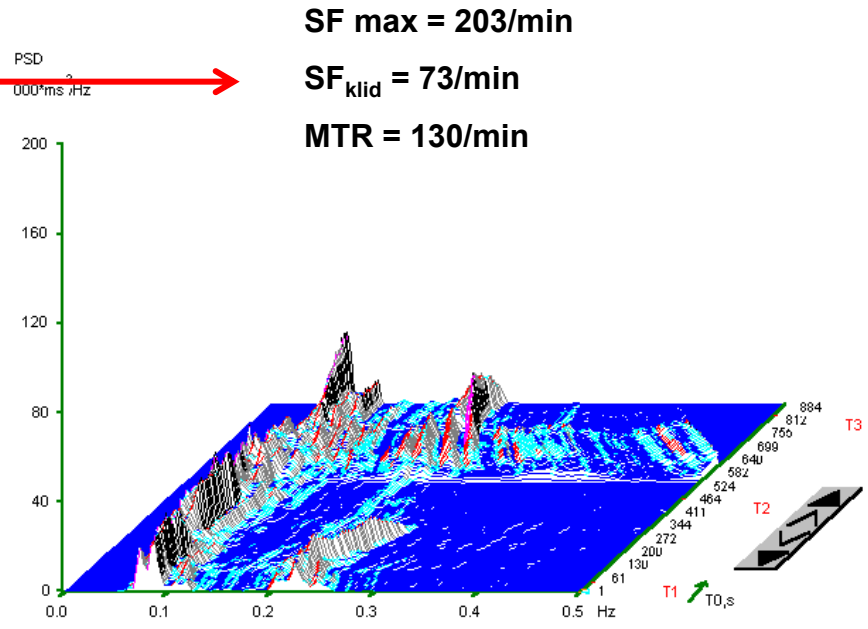
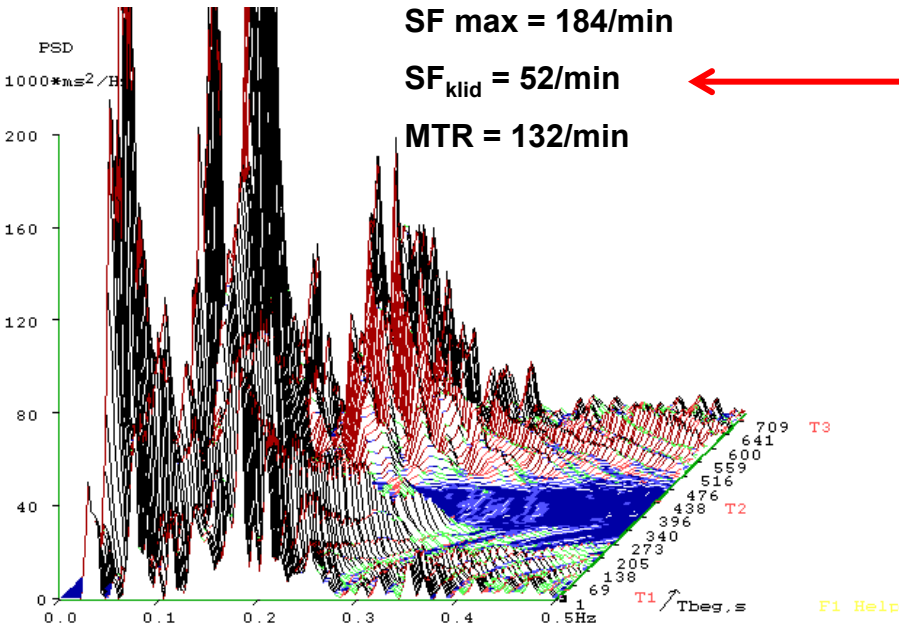

Spektrální analýza variability srdeční frekvence

Stejný kalendářní věk (21 let)

Rozdílný funkční věk ANS (12 let vlevo, 59 let vpravo – rozdíl 47 let)

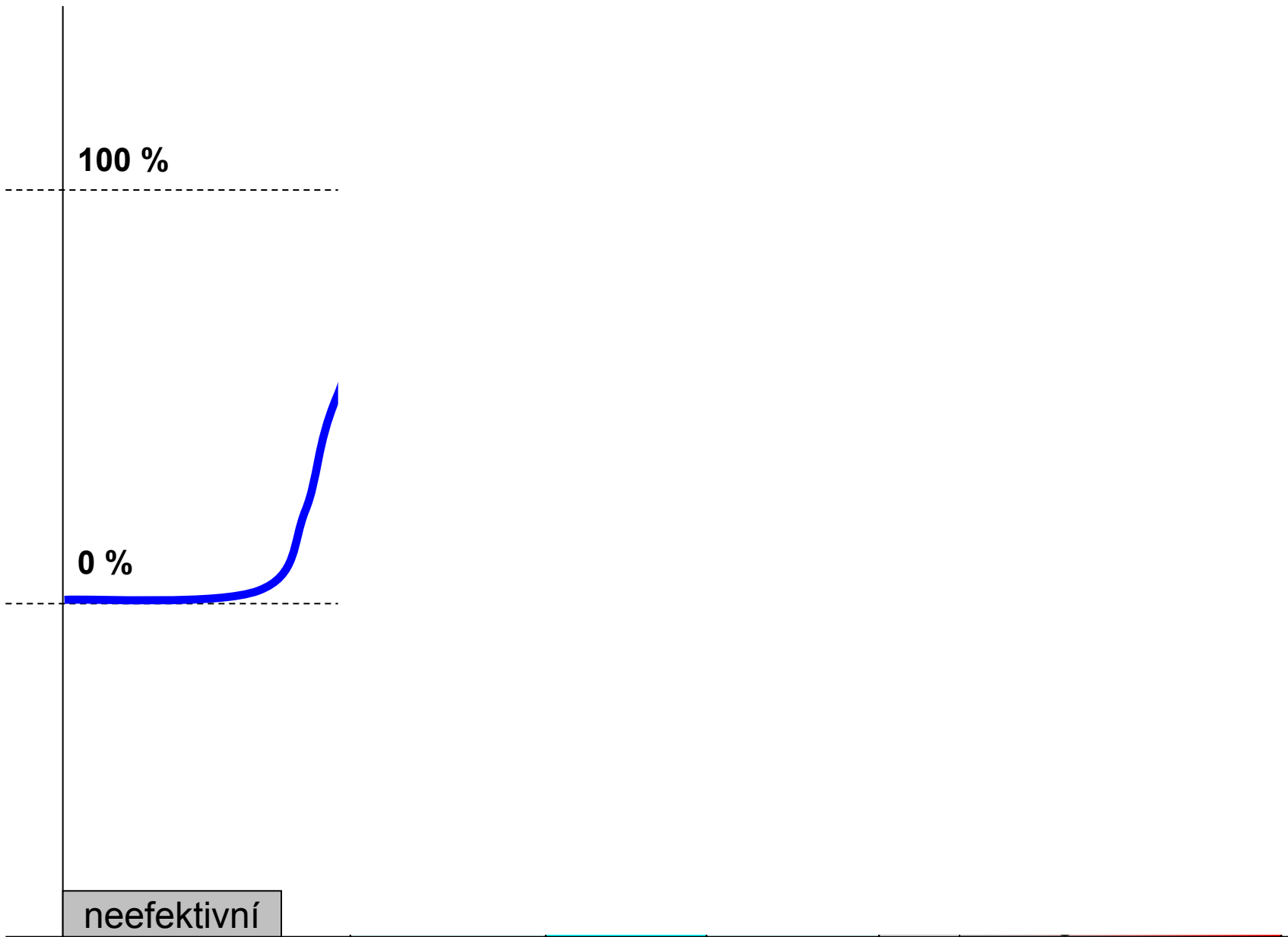
ZDRAVOTNÍ EFEKTY POHYBOVÉ AKTIVITY

100 %

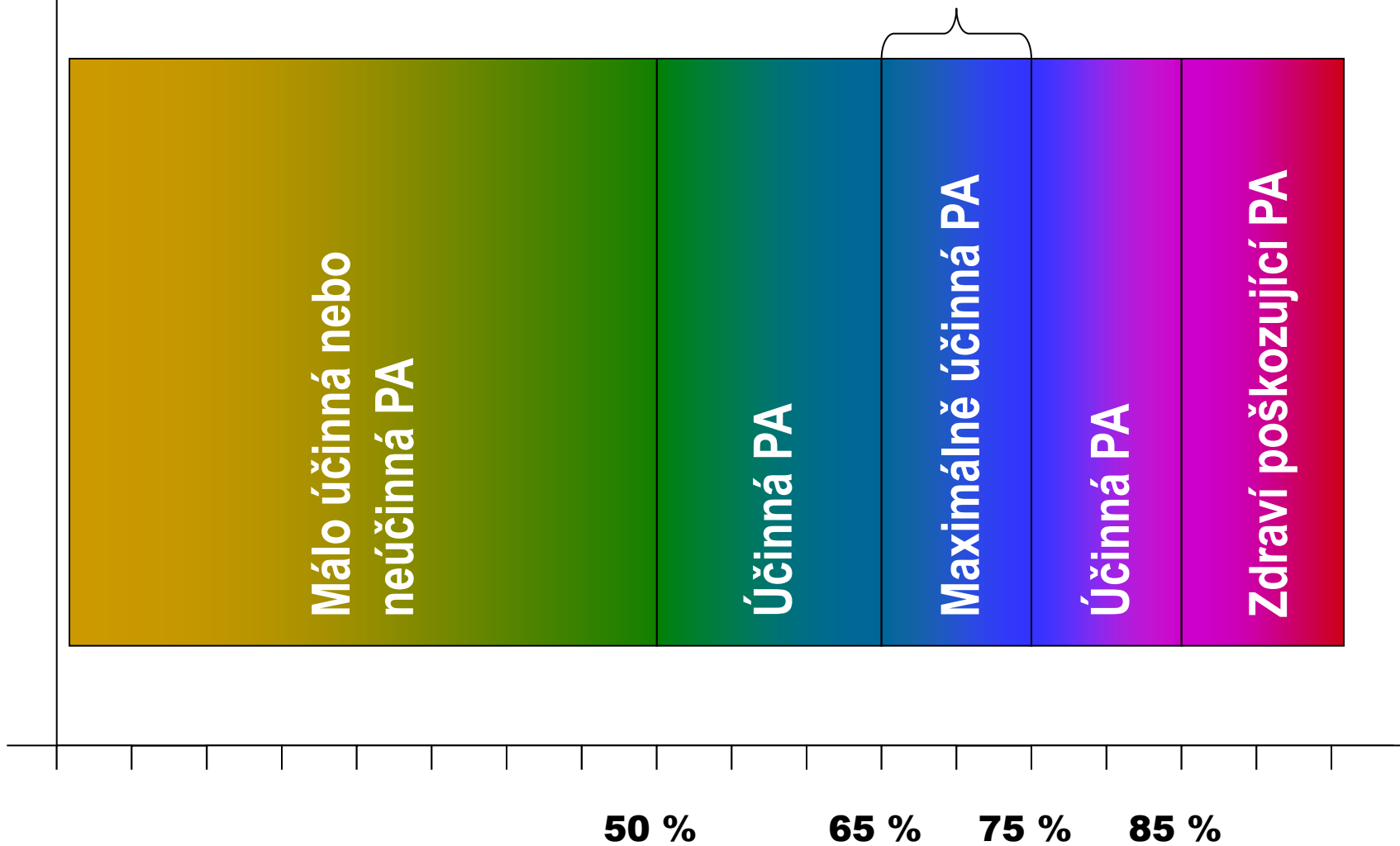
0 %

neefektivní

INTENZITA ZATÍŽENÍ

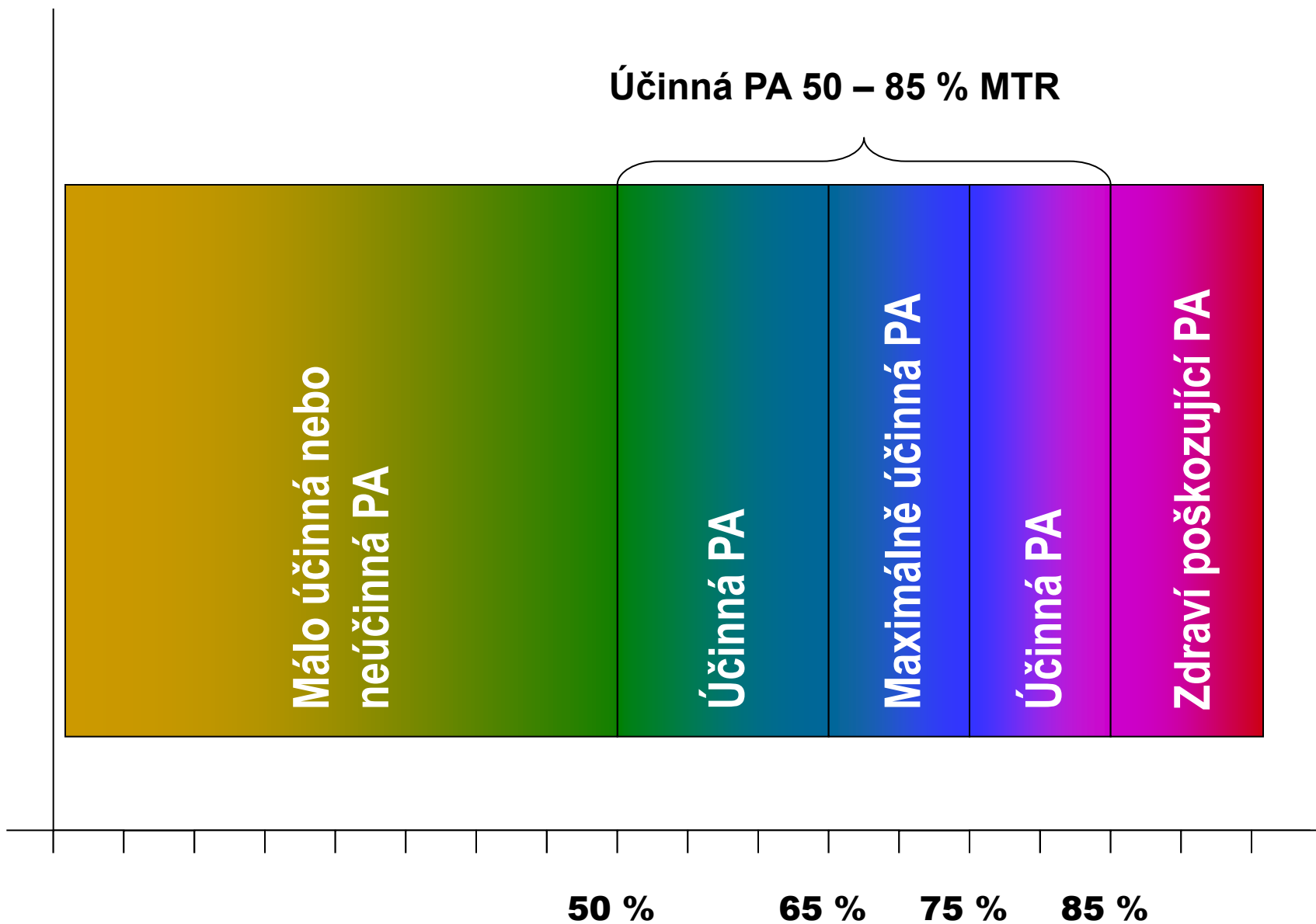

Nejefektivnější PA 65 – 75 % MTR

„Normální“ populace

Účinná PA 50 – 85 % MTR

Vytrvalostně trénovaná populace

Účinná PA 65 – 100 % MTR

$$ZC (\%) = 60 + (VO_2/\text{kg max}/3,5)$$

Málo účinná nebo
neúčinná PA

Účinná PA

Maximálně účinná PA

Účinná PA

50 %

65 %

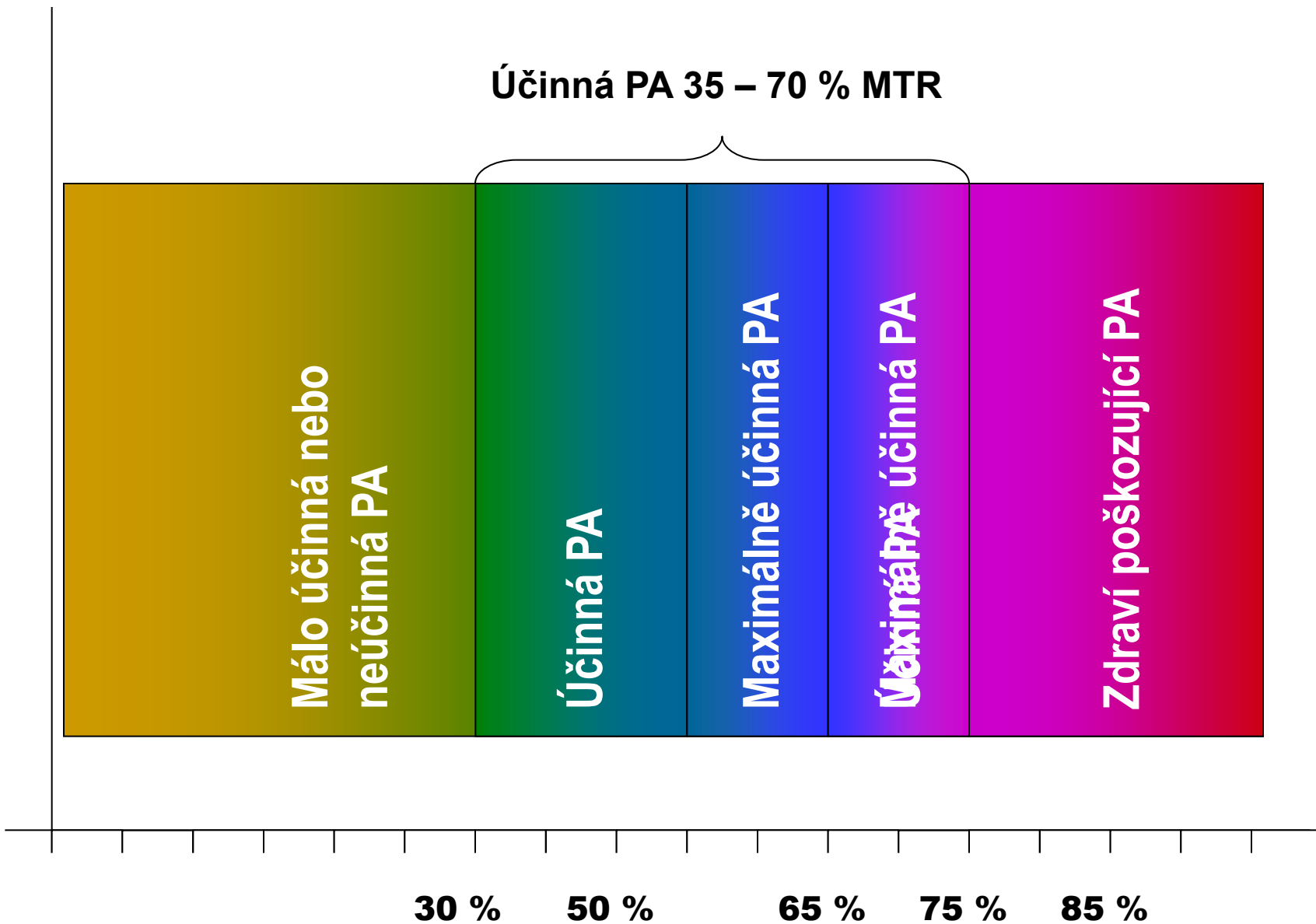
75 %

85 %

Pacienti

Účinná PA 35 – 70 % MTR

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDRĚNÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

**Zátěžové vyšetření do maxima (SF max a ventilační práh):
Hraniční hodnota pro kontinuální cvičení vytrvalostního charakteru**

=

SF na úrovni ventilačního prahu

**1. Při intenzivním kontinuálním cvičení
(např. rychlá chůze, klus nebo běh)
udržovat SFc těsně pod ventilačním prahem
(v rozsahu 10 - 15 tepů.min⁻¹)**

*Např. ventilační práh SF = 165 tepů.min⁻¹
při kontinuálním vytrvalostním cvičení SFc mezi 150 a 165 tepy.min⁻¹*

**2. Při cvičení střední intenzity
snižujeme rozsah a SFc asi o 10 tepů.min⁻¹**

**3. Při cvičení nízké intenzity
snižujeme rozsah a SFc asi o 20 tepů.min⁻¹.**

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

**Odhad optimálního zatížení cirkulace (ZC %)
bez znalosti ventilačního prahu**

$$0,6 + (\text{VO}_2 \cdot \text{kg}^{-1} \text{max} / 350) \cdot \text{MTR} + \text{SFk}$$

SF max = 170 tepů.min⁻¹, SFk = 70 tepů.min⁻¹ a VO₂.kg⁻¹.min⁻¹ max = 35 ml

$$\begin{aligned} \text{SFc} &= ((0,6 + (\text{VO}_2 \cdot \text{kg}^{-1} \text{max} / 350)) \cdot \text{MTR}) + \text{SFk} = \\ &= ((0,6 + (35/350)) \cdot (170-70)) + 70 = \\ &= ((0,6 + 0,1) \cdot 100) + 70 = 140 \end{aligned}$$

Kontinuální zatížení – SFc 125 - 140 tepy.min⁻¹

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE

Doporučené pásmo optimální SF
(těsně pod odhadnutým optimálním ZC)

a) U pacientů a osob s delším obdobím hypokineze: $(SF_c - 20)$ až $(SF_c - 5)$

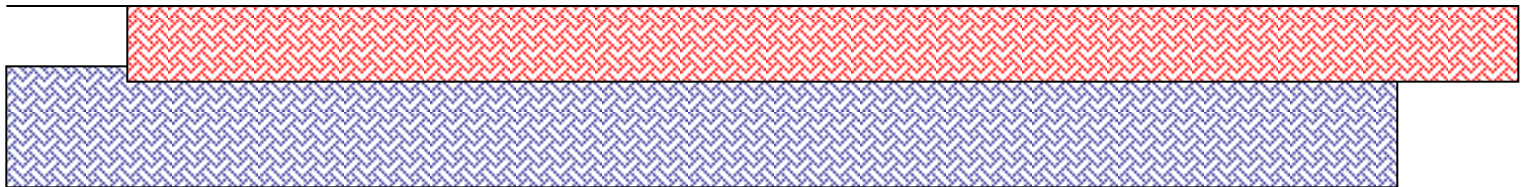
např. SF_c 135/min, doporučené pásmo **115 – 130/min**

b) U osob s optimálním pohybovým režimem

např. SF_c 135/min, doporučené pásmo **125 – 135/min**

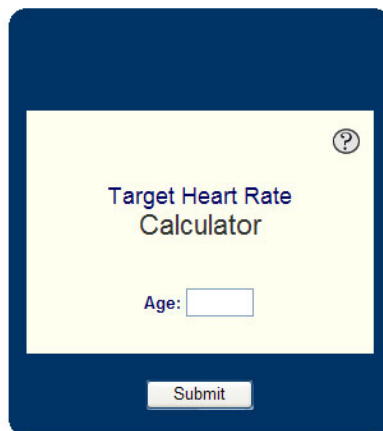
(zúžení a zvýšení pásma)

SF_c

INTERNET

INTERNET

Měřit SF max i SF_{klid}

NEPOUŽÍVAT OBECNÁ DOPORUČENÍ!

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDRĚNÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ POMOCÍ SRDEČNÍ FREKVENCE**

Během mnohaleté fáze udržování tělesné zdatnosti

**SF_c postupně velmi zvolna klesá
u zdravého člověka asi o 8 tepů/min za 10 let života**

Snížit rozsah nastavené SF_c asi o

- 3 tehy za 4 roky**
- 5 tepů za 6 let**

**NEMUSÍME VĚNOVAT PO RELATIVNĚ DLOUHOU DOBU
DOBŘE NASTAVENÉMU ROZSAHU OPTIMÁLNÍ SF_c
VĚTŠÍ POZORNOST**

Měření srdeční frekvence

Měření SF pomocí srdečních monitorů

Měření SF palpací při pohybové aktivitě je nemožné
Není možné nepřetržité zpětné řízení rychlosti pohybu
podle okamžité intenzity zatížení

Příliš vysoká SF – zpomalení rychlosti pohybu

Příliš nízká SF – zrychlení rychlosti pohybu

Tuto možnost poskytuje

p
měněním rychlo

tím v

í SF
optimální úrovni

zvičení

Měření srdeční frekvence

Měření SF pomocí srdečních monitorů

Podle SF na monitoru
rychlost pohybu zvýšit nebo snížit

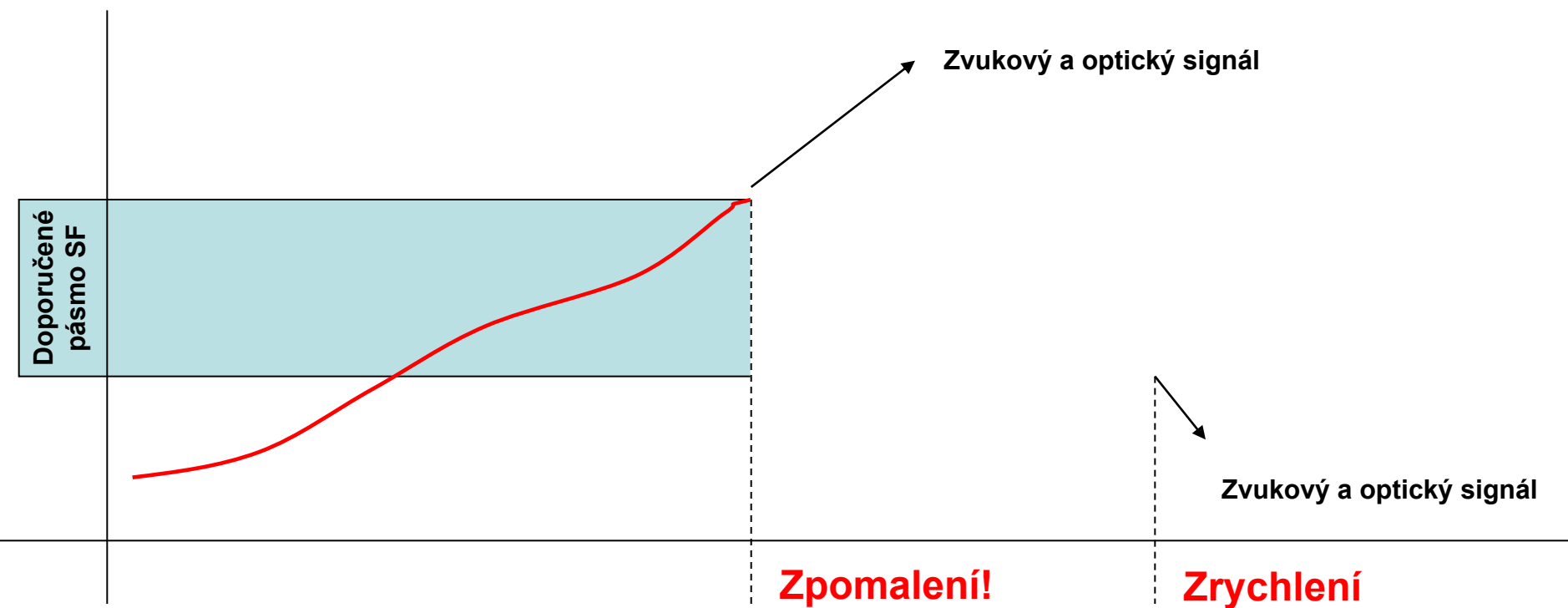
Před cvičením nastavíme na monitoru
optimální TFc
(např. 130 – 140 tepů/min)

Hodnoty **mimo nastavené pásmo** jsou provázeny
„blikáním“ displeje monitoru a akustickými signály

SF pod dolní hranici nastaveného pásma - pohyb mírně zrychlit
SF nad horní hranici pásma – pohyb mírně zpomalit

Cyklické sportovní aktivity

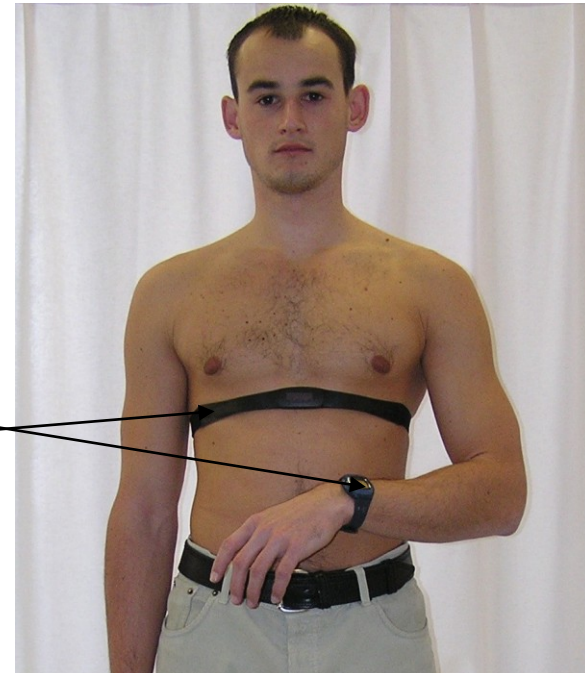
Měření tepové frekvence

Měření SF pomocí srdečních monitorů

Součástí monitorů SF je obvykle **pás**
(jednoduše upneme na hrudník)
v pásu jsou

- elektrody, snímající elektrický srdeční potenciál
- vysílačka, pomocí které se registrovaný signál přenáší na monitor

Monitor nejčastěji umístěn na předloktí jako náramkové hodinky

Měření tepové frekvence

Měření SF pomocí srdečních monitorů

Monitorování SF je v současné době
jediný způsob, kterým můžeme
optimalizovat intenzitu zatížení při cvičení

Typů těchto přístrojů je na trhu mnoho
pro každého člověka se hodí jiné funkce a možnosti využití

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ**

**VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ V JEDNOTKÁCH KLIDOVÉHO METABOLISMU
(MET)**

**Intenzita zatížení jako násobek klidové hodnoty metabolismu
násobek 1 MET**

Např. PA na úrovni 3 MET

=

zvýšená VO_2 proti klidovému stavu třikrát

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ
VYJÁDŘENÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ V JEDNOTKÁCH KLIDOVÉHO METABOLISMU (MET)**

POVOLÁNÍ

METs

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
INTENZITA ZATÍŽENÍ

ODHAD INTENZITY ZATÍŽENÍ PODLE VNÍMANÉHO ÚSILÍ

Ohodnocení **vnímaného úsilí**

RPE = rating of perceived exertion

jednoduchá metoda posouzení intenzity zatížení při cvičení.

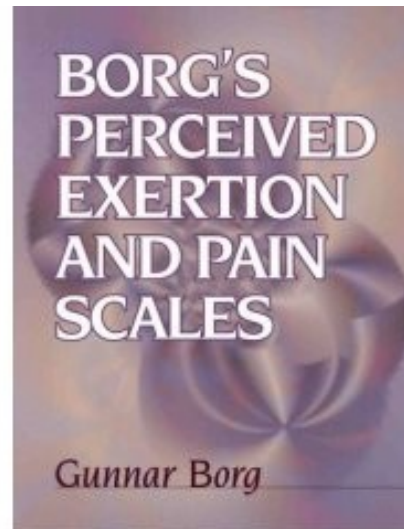
Švédský fyziolog Gunnar Borg = Borgův systém RPE

Pocit, kterým člověk hodnotí vlastní úsilí vynaložené při cvičení

Borgův systém založený na otevřené škále

od **6** bodů (úsilí vynaložené v klidu)

do **20** bodů (extrémní úsilí)

Borgův systém pro hodnocení vynaloženého úsilí

Bodové hodnocení vnímaného úsilí (RPE)	Slovní popis RPE
6	
7	Velmi, velmi lehké
8	
9	Velmi lehké
10	
11	Docela lehké
12	
15	Těžké
16	
19	Velmi, velmi těžké
20	

Jestliže např. budeme mít při cvičení pocit, že bylo poněkud namáhavé, přiřadíme mu 13 až 14 bodů

Jestliže jsme po něm velmi unavení, patří mezi velmi těžké a hodnotíme ho 17 až 18 body

RPE

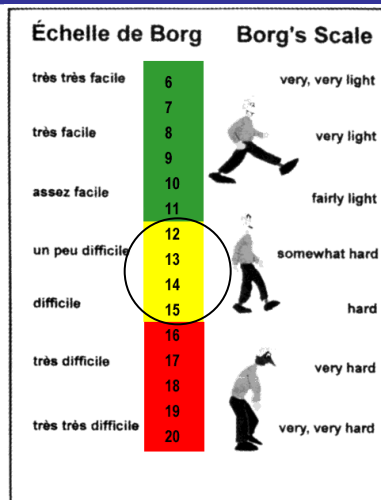
Obecně platí, že **RPE 12 až 13 bodů**
odpovídá intenzitě zatížení **65 % až 80 % TF max**
což je **40 až 65 % MTR**

RPE 12 až 13 bodů
odpovídá tréninkové zóně začátečníků při aerobním cvičení

Při cvičení pro zdraví by nemělo RPE přesahovat 15 bodů
zóna **16 až 20 bodů** je využívána při **tréninku a závodění sportovců**

Hodnocení intenzity zatížení na základě RPE
vyžaduje **dlouhodobou zkušenost**
pro osoby, které se pohybové aktivitě nevěnují pravidelně,
jako jediné kritérium intenzity zatížení **nevyhovuje**

Neodpovídá aktivitě ANS!!!

nevyhovuje

KONTINUÁLNÍ (NEPŘETRŽITÝ) A PŘERUŠOVANÝ (INTERMITENTNÍ) TRÉNINK

KONTINUÁLNÍ TRÉNINK

vytrvalostní charakter, většinou cyklický pohybový vzorec
po celou dobu hlavní části tréninku opakuje

INTENZITA VNITŘNÍHO ZATÍŽENÍ

1. zhruba stejná
2. mění se

1. Zpětné řízení rychlosti pohybu „sevřenou“ srdeční frekvencí
(např. v rozsahu 10 tepů.min⁻¹)

S nárůstem teploty tělesného jádra

=

postupné snižování rychlosti pohybu a pokles VO₂

Testování výkonnosti oběhu při submaximálním zatížení
(Clamped Heart Rate test – CHR-test)

KONTINUÁLNÍ (NEPŘETRŽITÝ) A PŘERUŠOVANÝ (INTERMITENTNÍ) TRÉNINK

KONTINUÁLNÍ TRÉNINK

Stálá rychlost pohybu

=

SF a relativní zatížení oběhu **postupně narůstá**

2. V souladu s cílem cvičení **měnění tempa a intenzity zatížení**, např.
- *maximální intenzita na rozhraní mezi druhou a třetí třetinou hlavní části tréninku*
  - *nižší intenzita na začátku a na konci hlavní části tréninku, atd.*

NIKDY NEDOJDE K ČASTĚJŠÍMU PŘERUŠENÍ KONTINUÁLNÍHO POHYBU

KONTINUÁLNÍ (NEPŘETRŽITÝ) A PŘERUŠOVANÝ (INTERMITENTNÍ) TRÉNINK

PŘERUŠOVANÝ TRÉNINK

SÉRIE CVIČENÍ O NÍZKÉ AŽ VYSOKÉ INTENZITĚ
PŘERUŠOVANÉ ÚSEKY KLIDU NEBO CVIČENÍM O NÍZKÉ INTENZITĚ

Všechny druhy pohybových aktivit využívané celým spektrem sportujících
I symptomatictí pacienti tolerující pouze krátké časové úseky zátěže
(*např. 3 – 5 minut*)

- Kruhový trénink
- Intervalový trénink

INTERVALOVÝ TRÉNINK - vyšší intenzita než při kontinuální zátěži

KONTINUÁLNÍ (NEPŘETRŽITÝ) A PŘERUŠOVANÝ (INTERMITENTNÍ) TRÉNINK INTERVALOVÝ TRÉNINK

Měněním délky zátěžových a odpočinkových intervalů

- aerobní zdatnost
- rychlost
- síla
- anaerobní kapacitu

1. Zkracováním intervalu odpočinku a snižováním intenzity zatížení

(poměr mezi úsekem zátěže a odpočinku může být např. 3 : 1)

=

blíží se kontinuálnímu tréninku

=

pozitivně ovlivňuje zejména na aerobní kapacitu

2. Prodlužování přestávky mezi zátěžovými úseky
s vysokou nebo velmi vysokou intenzitou zatížení

(poměr mezi úsekem zátěže a odpočinku může být např. 1 : 3)

vysoká aktivita rychlých svalových vláken

=

pozitivně ovlivňuje spíš sílu, rychlost a anaerobní kapacitu

KONTINUÁLNÍ (NEPŘETRŽITÝ) A PŘERUŠOVANÝ (INTERMITENTNÍ) TRÉNINK INTERVALOVÝ TRÉNINK

!!! Každý intervalový trénink trvající desítky minut má výrazný vliv na vytrvalost a aerobní kapacitu !!!

Příklad:

3 – 4minutový běžecký interval (intenzita 70 – 85 % VO_2 max) - 1 km
+ 1 – 2 minutový odpočinkový interval (chůze, jogging)

Trvání 1 sekvence 4 – 6 minut

poměr mezi úsekem zátěže a odpočinku může být 4 : 1 až 3 : 2)

Každá sekvence se opakuje např. 3 - 7krát (12 – 42 minut)

Přetížení

V určité části sezóny může mít výrazně pozitivní vliv na limitující schopnosti i sportovní výkonnost

?

- **zvýšení intenzity zatížení**
- **prodloužení zátěžového intervalu**
- **zkrácení odpočinkového intervalu**
- **zvýšení počtu sekvencí**

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

TRVÁNÍ CVIČENÍ NEBO TRÉNINKU

Rozhoduje celkový objem týdenní pohybové aktivity

**Čím vyšší je intenzita a frekvence cvičení,
tím může být cvičení kratší**

Dolní mez trvání

při optimální intenzitě zatížení kontinuální cvičení = **30 minut**

při nižší intenzitě zatížení kontinuální cvičení = **45 minut**

1. Delší trvání cvičení **než 60 minut**
nezvyšuje výrazně jeho zdravotní efekty
2. Prodlužování trvání tréninku nad optimální hranici
nepřináší zlepšení sportovní výkonnosti

Naopak - možnost vyčerpání nebo přetížení organismu

=

negativní zdravotní efekty

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
TRVÁNÍ CVIČENÍ NEBO TRÉNINKU

U hypokinetických jedinců

STARTOVACÍ FÁZE = např. **10 – 15 minut**

V průběhu dvou měsíců postupně prodlužujeme až na **45 minut**

V prvních týdnech cvičení lze rozdělit celkovou dobu
na dvě nebo více části

Minimální trvání jednoho děleného cvičení ne kratší než **10 minut**
(*např. 10 + 10 + 25 minut*)

U zcela neadaptovaných jedinců i tak krátké cvičení
postřehnutelný pozitivní účinek

Při pravidelném cvičení každý druhý den doporučené trvání

=

2 % – 2,5 % celkového času

=

výmluva na nedostatek času není na místě

F.I.T.

Frekvence

Intenzita

Trvání

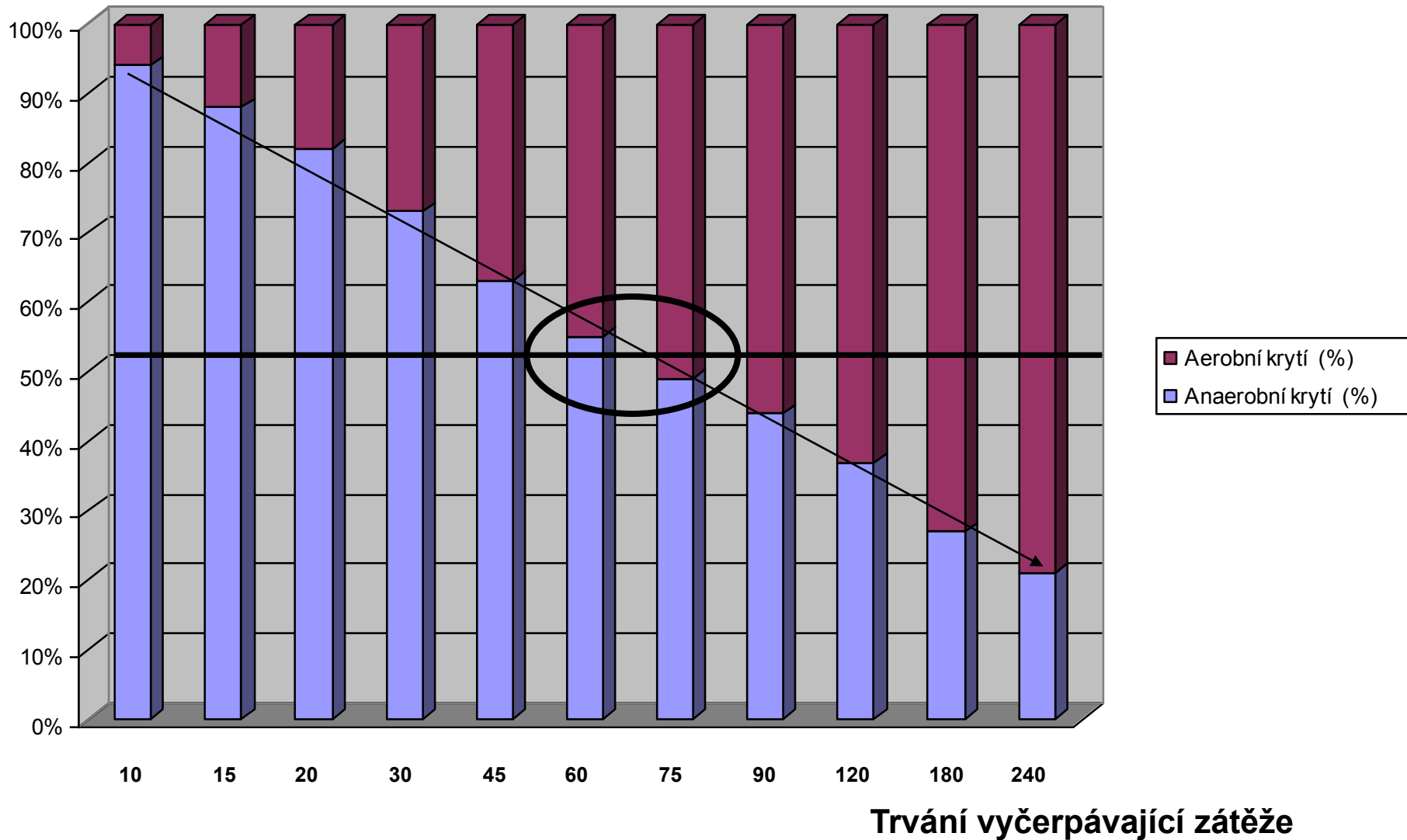
Minimálně 30 až 45 minut

Objem (trvání x intenzita)

Proto zdatnější (trénující intenzivněji)

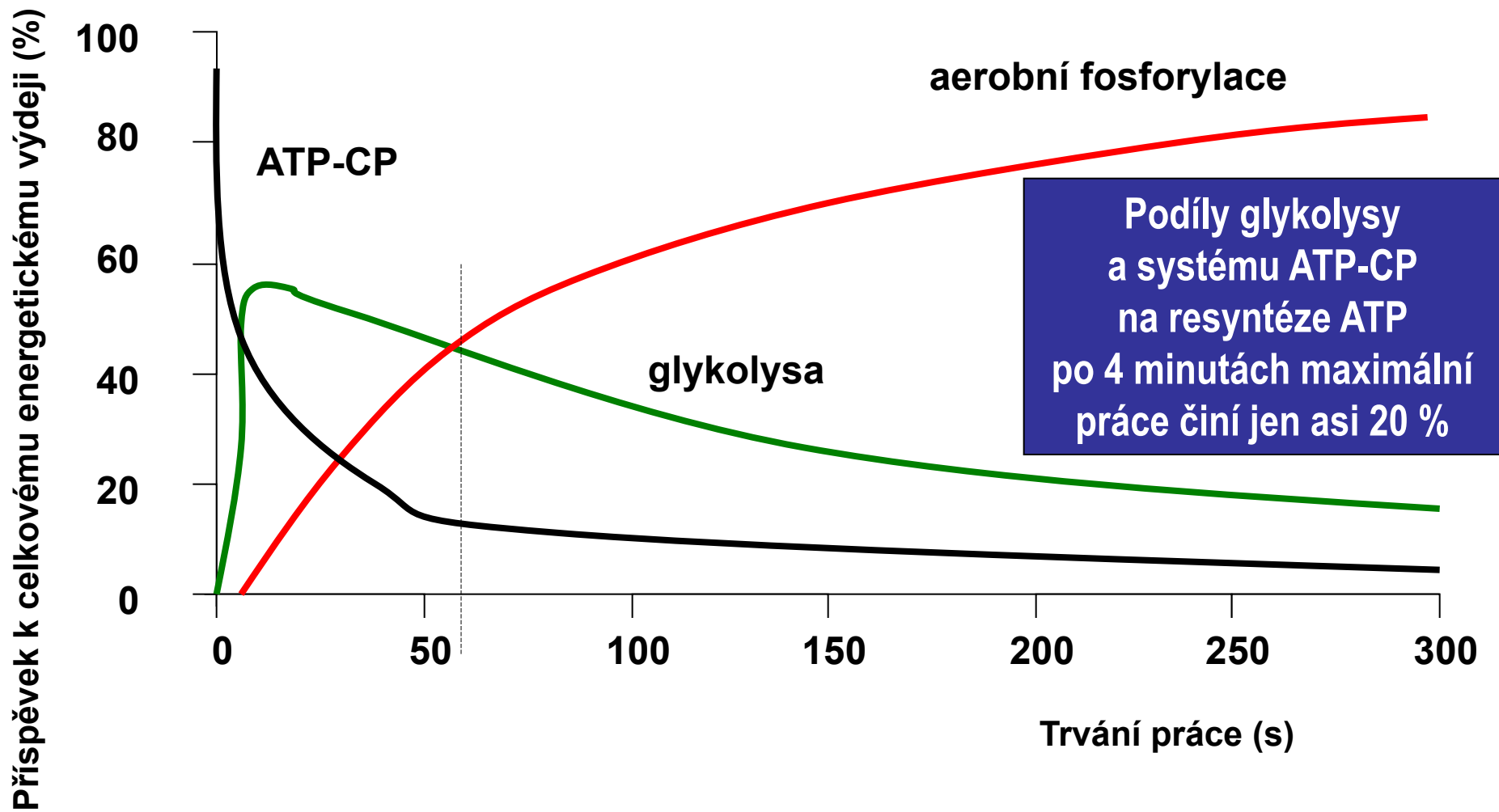
mohou efektivně trénovat kratší dobu (30 minut)

Odhad podílu anaerobní a aerobní energie během maximální zátěže .
Gastin PB. Energy system interaction and relative contribution during maximal exercise. Sports Med 2001;
31 (10): 725-741.

Podíl jednotlivých energetických systémů

na hrazení celkového energetického výdeje při různém trvání maximální zátěže.

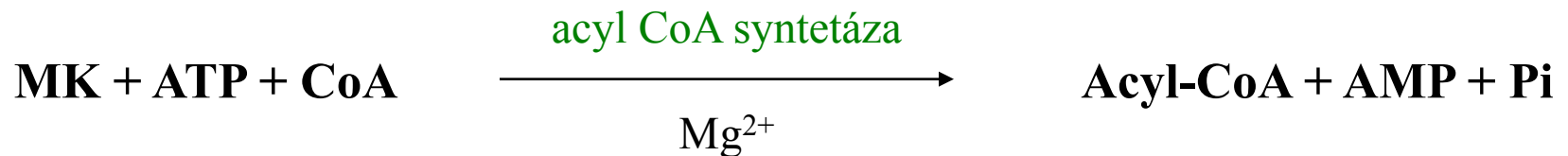
Lipolýza

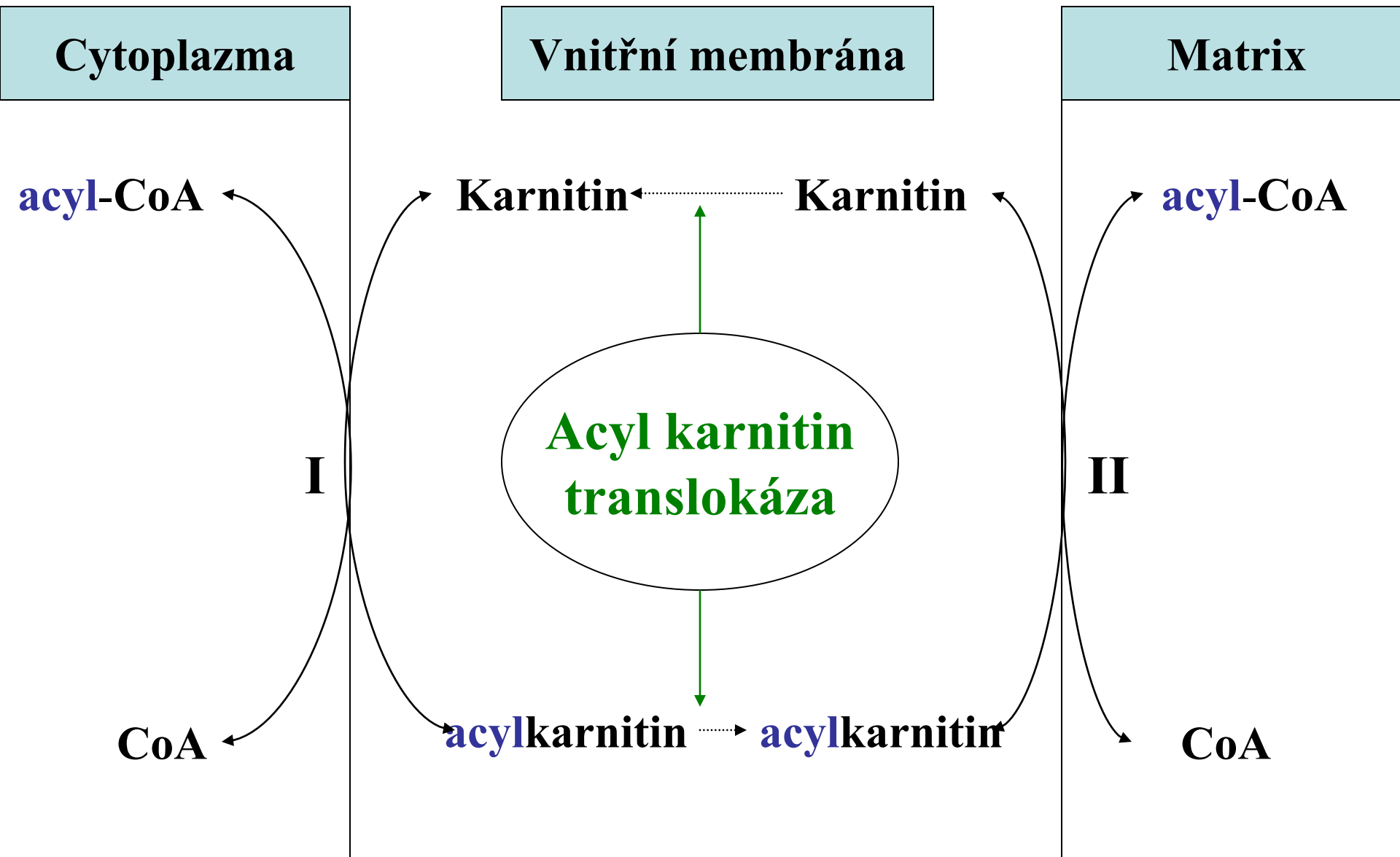
zahrnuje 3 hydrolytické reakce
(vzniknou 3 MK + glycerol),
z nichž každá je katalyzovaná

- hormon senzitivní lipázou
- lipoproteinovou lipázou

MK buď vstupují do cytoplazmy buněk

- pomocí transportéru FABP
- nebo prostou difúzí napříč buněčnou membránou

Acyl-CoA
(C = n - 2)

FAD⁺

FADH₂

NAD⁺

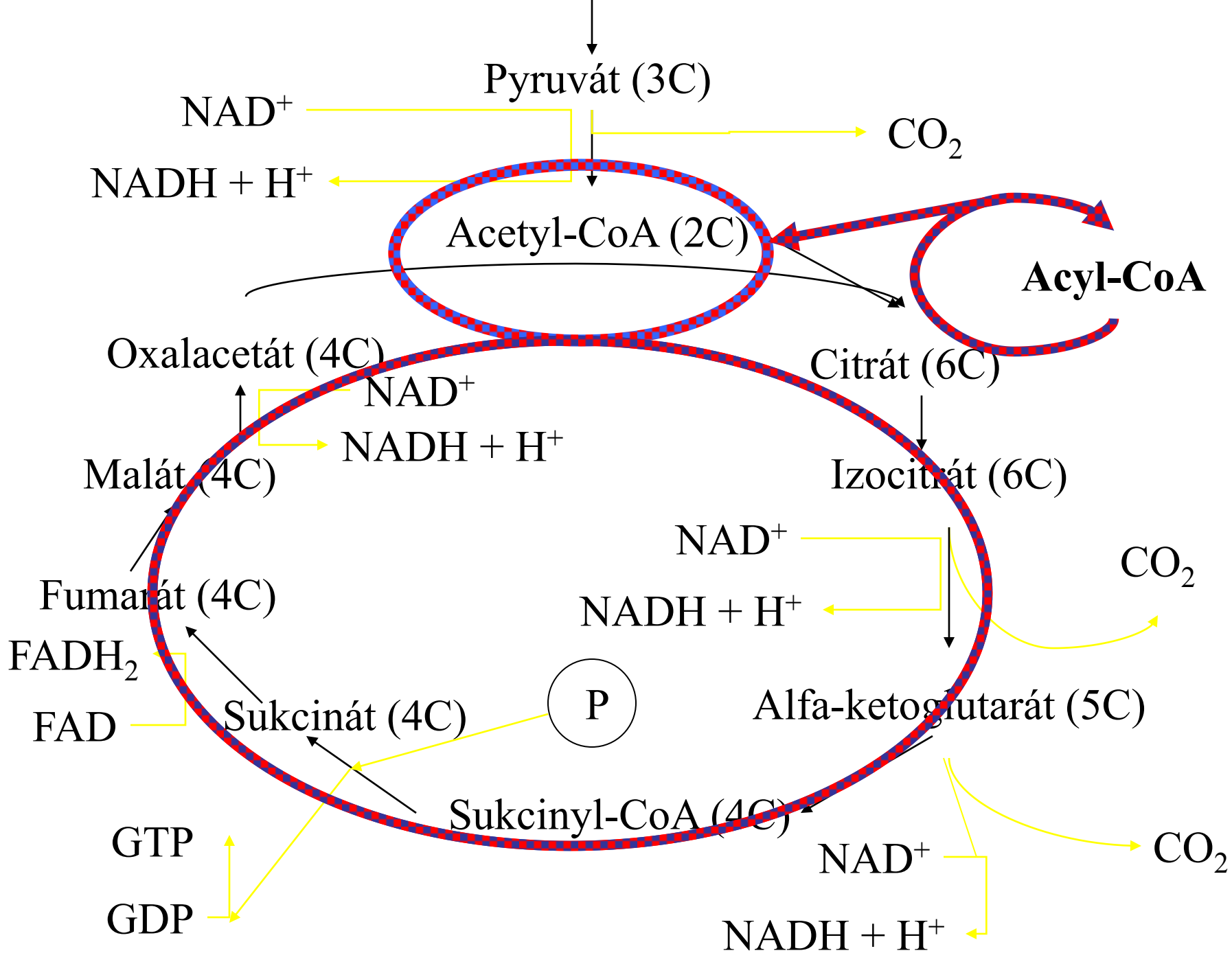
NADH + H⁺

dehydrogenase

Acetyl-CoA
C = 2

Acyl-CoA
(C = n-2)

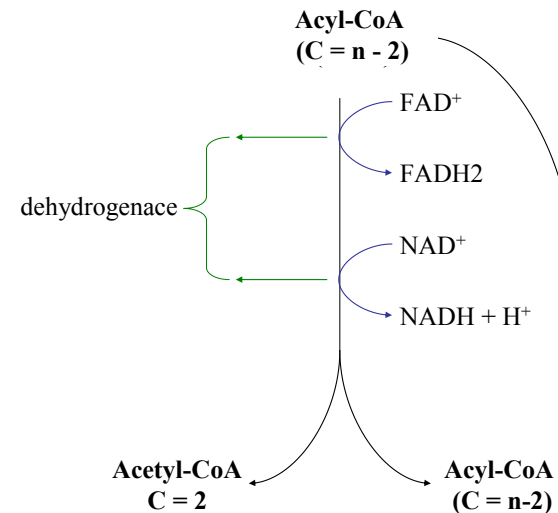
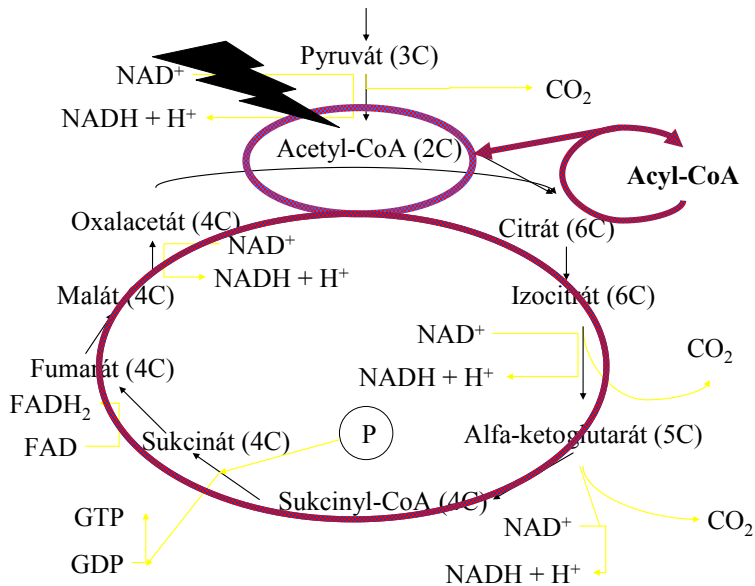

Trvání tréninkové jednotky

Minimálně 30 až 45 minut

Beta-oxidace MK

F.I.T.

Frekvence

Intenzita

Trvání

Při optimální IZ (60 – 80 % MTR)

a optimálním trvání tréninku (30 – 45 minut)

minimálně 3 až 4krát týdně,

lépe obden, nejlépe denně!

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

FREKVENCE CVIČENÍ NEBO TRÉNINKU

Žádoucí

**KAŽDODENNÍ CVIČENÍ NEBO TRÉNINK
OPTIMÁLNÍ INTENZITY A TRVÁNÍ**

Minimálně 3krát týdně, lépe obden

(pravidelný jednodenní odpočinek mezi dvěma aktivními dny)

(přestávka mezi jednotlivými cvičebními jednotkami 1 den)

Příliš nízká frekvence cvičení

=

pokles efektivity cvičení

(při frekvenci dvou cvičení za týden se po čase stává pohybová aktivita prakticky neúčinná - začínáme stále znovu)

**Při intenzivní a objemné pohybové aktivitě nebo tréninku
frekvence tréninku nižší (např. co druhý nebo třetí den odpočinek)**

Nepřiměřeně vysoká frekvence cvičení

neumožňuje dokonalou regeneraci

**postupné zvyšování únavy, snižování pozitivních zdravotních
efektů**

zvyšování rizika zranění

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
FREKVENCE CVIČENÍ NEBO TRÉNINKU**

Další cvičení nebo trénink

1. až negativní účinky předcházejícího cvičení pominou

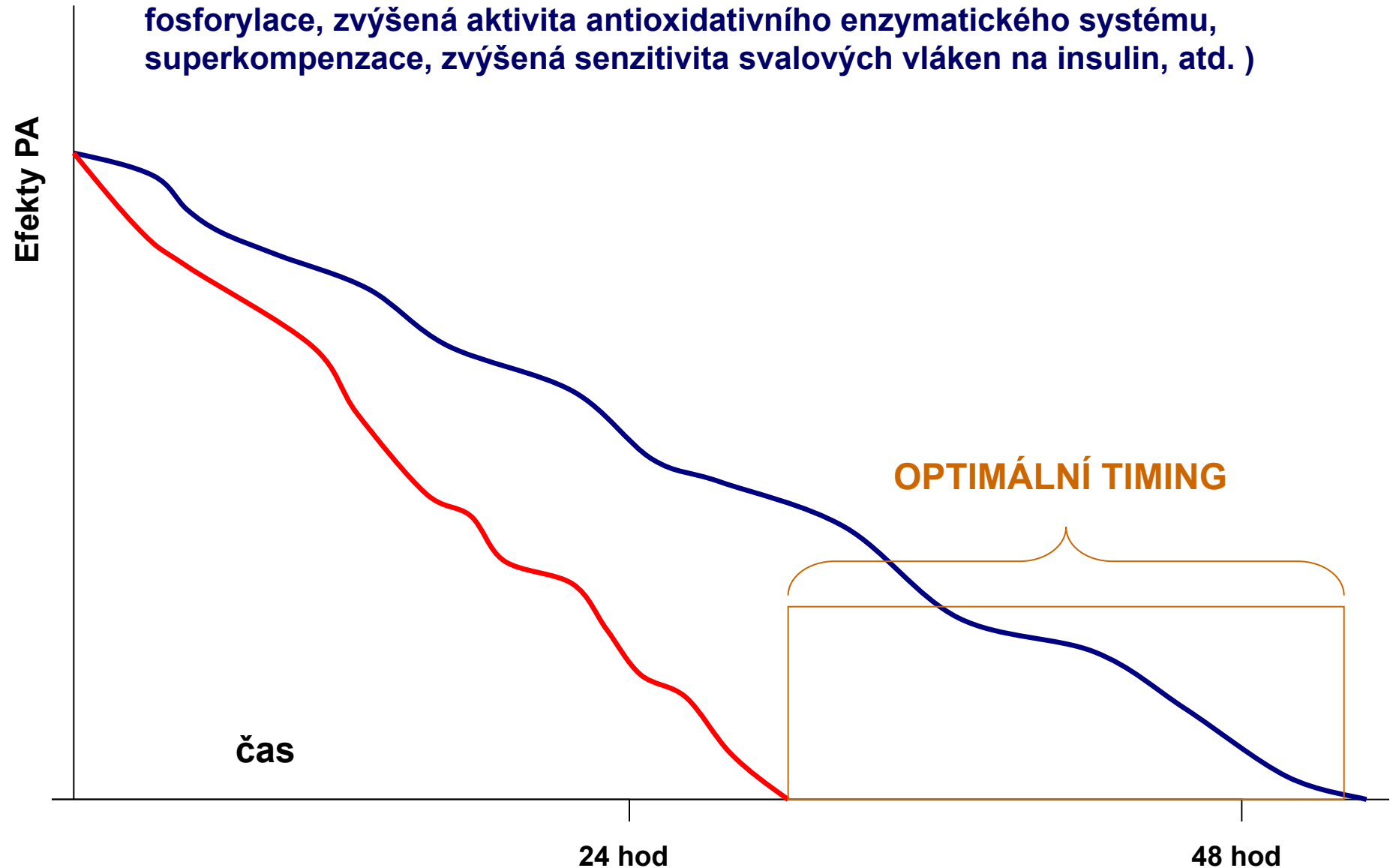
(např. přetrvávající zvýšená aktivita stresové osy hypotalamus – hypofýza – kůra nadledvin, redukováná aktivita vagu, přetrvávající lokální svalové bolesti a únava, atd.)

2. přetrvávají pouze jeho pozitivní efekty

(např. zvýšená aktivita enzymů aerobní fosforylace, zvýšené množství zásobního glykogenu ve svalech, zvýšená senzitivita periférie na inzulin, atd.)

Negativní účinky PA (periferní a centrální únava, aktivace osy HHN, úbytek energetických substrátů, porušená vegetativní rovnováha, atd.)

Pozitivní účinky PA (zvýšená aktivita klíčových enzymů glykolýzy i aerobní fosforylace, zvýšená aktivita antioxidantního enzymatického systému, superkompenzace, zvýšená senzitivita svalových vláken na insulin, atd.)

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
FREKVENCE CVIČENÍ NEBO TRÉNINKU

Kvalitní regenerace dobu optimálního začátku následujících cvičení
ZKRACUJE

Nedodržování optimální životosprávy
(*např. dietní chyby, nadměrný příjem alkoholu, kouření, nedostatek spánku, atd.*)
optimální začátek dalších pohybových aktivit **ODDALUJE**

Efektivita sportovního tréninku

=

správné načasování tréninku a jeho propojení s kvalitní regenerací
(obzvláště obtížné u společných tréninků - kolektivní sporty)

=

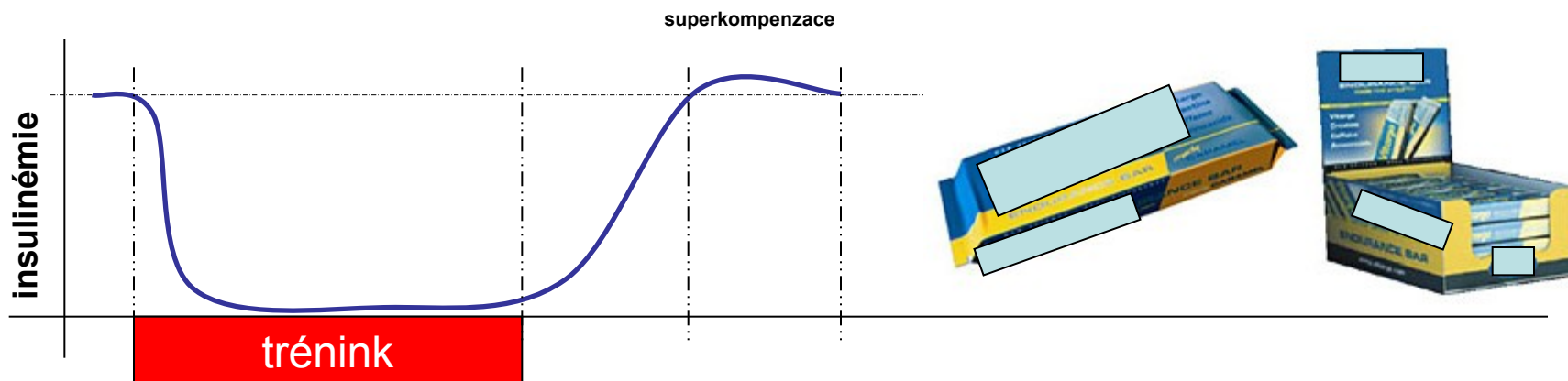
nižší úroveň sportovní výkonnosti,
než která odpovídá možnostem týmu a jeho optimální sportovní formě

URYCHLENÍ REGENERACE

- Zvýšení aerobní kapacity
- Dietologická opatření
  - Složené sacharidy v období superkompenzačního vzestupu insulinu
  - Větší podíl dietních sacharidů v průběhu dne (70 %)
  - Větší podíl dietních tuků večer (35 %)
  - Větší frekvence lehkých jídel (zelenina, ovoce)
  - Maximálně 1 g/kg bílkovin

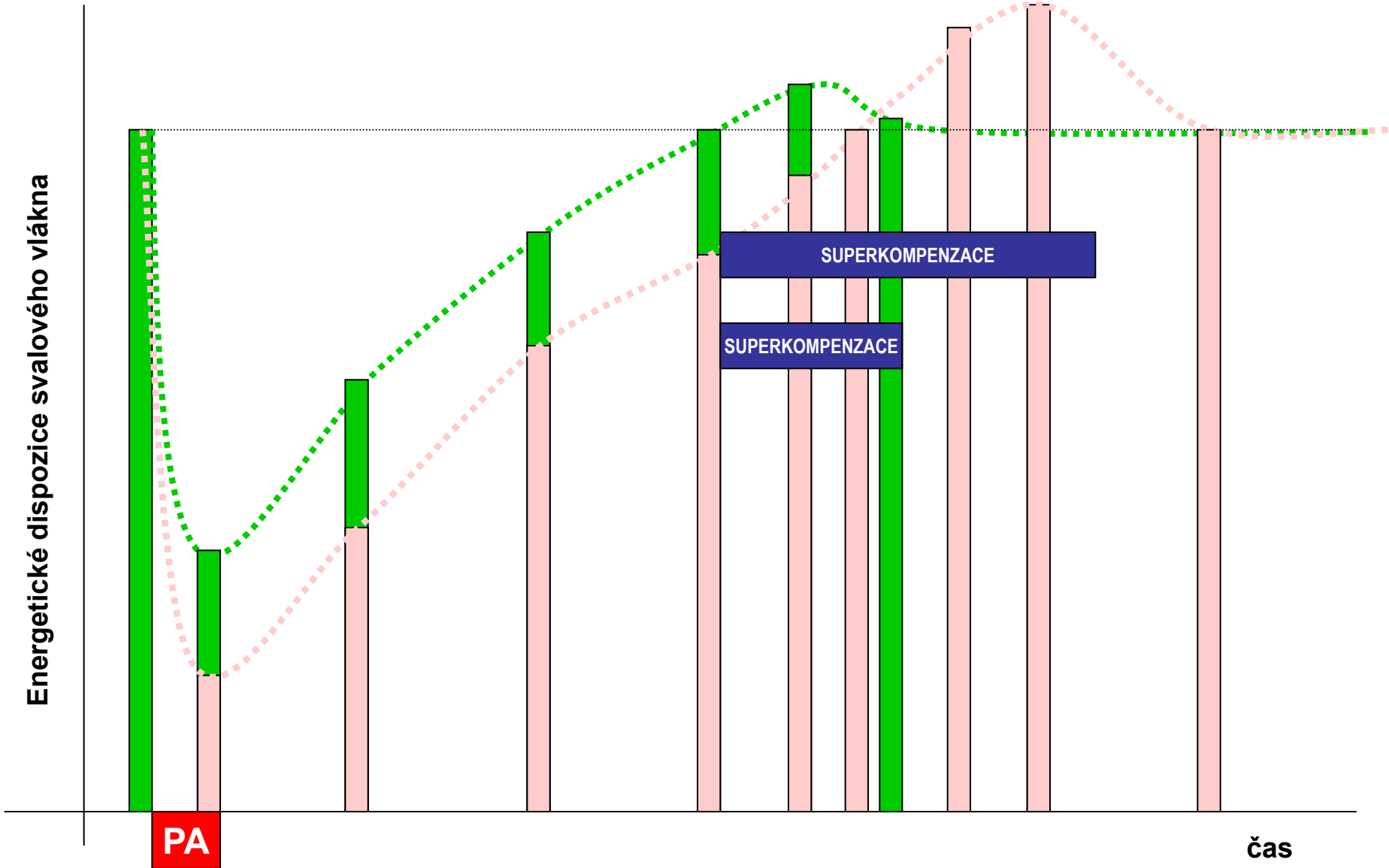
Müsli tyčinka

URYCHLENÍ REGENERACE

- **Zvýšení aerobní kapacity**
- **Dietologická opatření**
  - **Složené sacharidy v období superkompenzačního vzestupu insulinu**
  - **Větší podíl dietních sacharidů v průběhu dne (70 %)**
  - **Větší podíl dietních tuků večer (35 %)**
  - **Větší frekvence lehkých jídel (zelenina, ovoce)**
  - **Maximálně 1 g/kg bílkovin**
- **Potravinové doplňky**
  - **pitný režim – Na + K – mírně hypotonický nápoj**
  - **antioxidanty (Se, Zn před, vitaminy E, C a beta karoten po tréninku)**
  - **větvené aminokyseliny (leucin, isoleucin, valin) – pouze u přetížení?**
  - **Karnitin? Kreatin? atd. ???????????????????**
- **Fyzikální terapie (balneologické procedury – masáže, vodní procedury, atd.)**

Stav superkompenzace – optimální začátek další PA

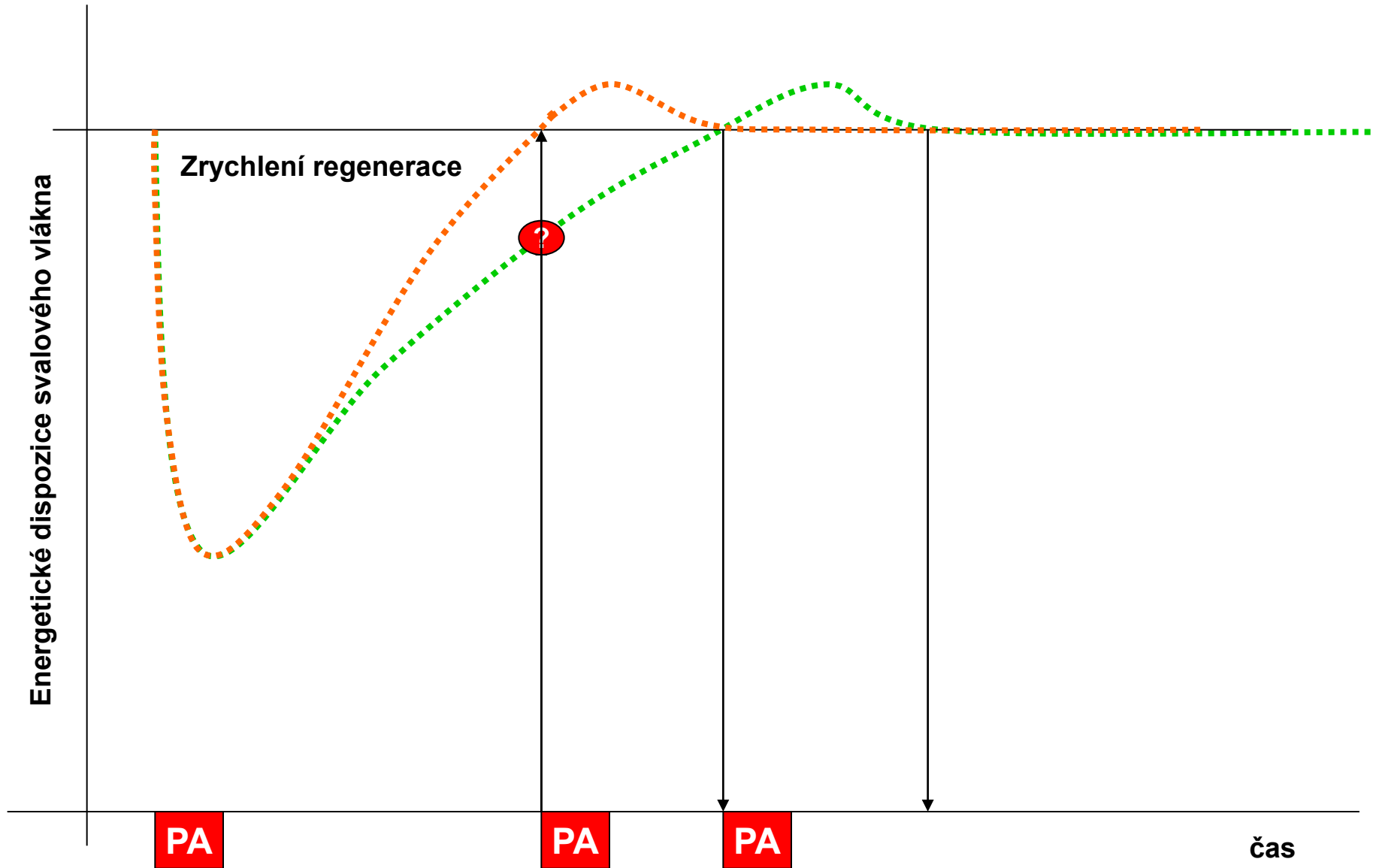
Stav superkompenzace – optimální začátek další PA

Stav superkompenzace – optimální začátek další PA

Stav superkompence – optimální začátek další PA

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

OBJEM CVIČENÍ

Nejnižší potřebné množství energie vydané **v průběhu týdne**
pozitivně ovlivňující zdraví člověka

=

asi **1 – 1,5 tisíc kcal (4,2 – 6,3 tisíc kJ)**

Na počátku cvičení osob s dlouhodobou hypokinezi

10 kcal.kg⁻¹/týden

Optimální objem

25 kcal.kg⁻¹/týden

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK

ODHAD OBJEMU POHYBOVÉ AKTIVITY NA ZÁKLADĚ POČTU KROKŮ

Jednoduché a dosažitelné krokoměry

DOPORUČENÁ MINIMÁLNÍ HRANICE 10 TISÍC KROKŮ/DEN

Dospělý člověk ujde běžně asi 7 tisíc kroků/den + 3 tisíce kroků/den
=
zvýšení objemu PA

- Sedavý ŽS = < 5,0 tisíc kroků/den
- Malý objem PA bez cvičení navíc = 5,0 – 7,5 tisíc kroků/den
- Střední objem PA = 7,5 – 10,0 tisíc kroků/den
- Velký objem PA (s pravidelným cvičením nebo tréninkem) = > 12,5 tisíc kroků/den

Děti - více kroků než dospělí

(střední aktivita = 11 tisíců kroků/den u děvčat a 13 tisíci kroků/den u chlapců)

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
ODHAD OBJEMU POHYBOVÉ AKTIVITY NA ZÁKLADĚ POČTU KROKŮ**

**Doporučený objem energetického výdeje/týden
= asi 15 – 25 km rychlou chůzí**

10 tisíc kroků/den

=

energetický výdej asi 300 – 400 kcal (1200 až 1600 kJ)

=

2,1 – 2,8 tisíc kcal (8,4 – 11,2 kJ)/týden

**10 tisíc kroků = asi o 50 % vyšší energetický výdej,
než je většinou doporučovaný**

Splnění této jednoduché podmínky denní aktivity

=

významný pozitivní vliv na zdraví člověka

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
**ODHAD OBJEMU POHYBOVÉ AKTIVITY
S VYUŽITÍM KROKOMĚŘŮ A AKCELEROMETRŮ**

Krokoměry (pedometry)

změna směru pohybu ve vertikální ose (zhoupnutí při kroku)

- počet „kroků“ (běh, chůze, ne jízda na kole)
- energetický výdej (???)

Akcelerometry měří přímo zrychlení

- pouze ve vertikální ose
- ve všech třech osách

přesnější a výpočet energetické spotřeby spolehlivější
vnitřní paměť → export záznamu do počítače a vyhodnocení

*Internetové služby pro automatické zpracování odeslaných záznamů
a průběžné sledování pohybové aktivity*

www.onehundred.com

VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
DLOUHODOBÁ ADHERENCE K PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY

Nízká adherence k pohybové aktivitě

=

nejzávažnější příčina neuspokojivé primární a sekundární prevence HNO

Návrat člověka „do starých kolejí“ je velmi často provázen

- negativními emocemi**
- znehucením**
- nedůvěrou**
- ztrátou sebedůvěry**

**Krátkodobá
adherence**

**Udržitelný životní styl
%**

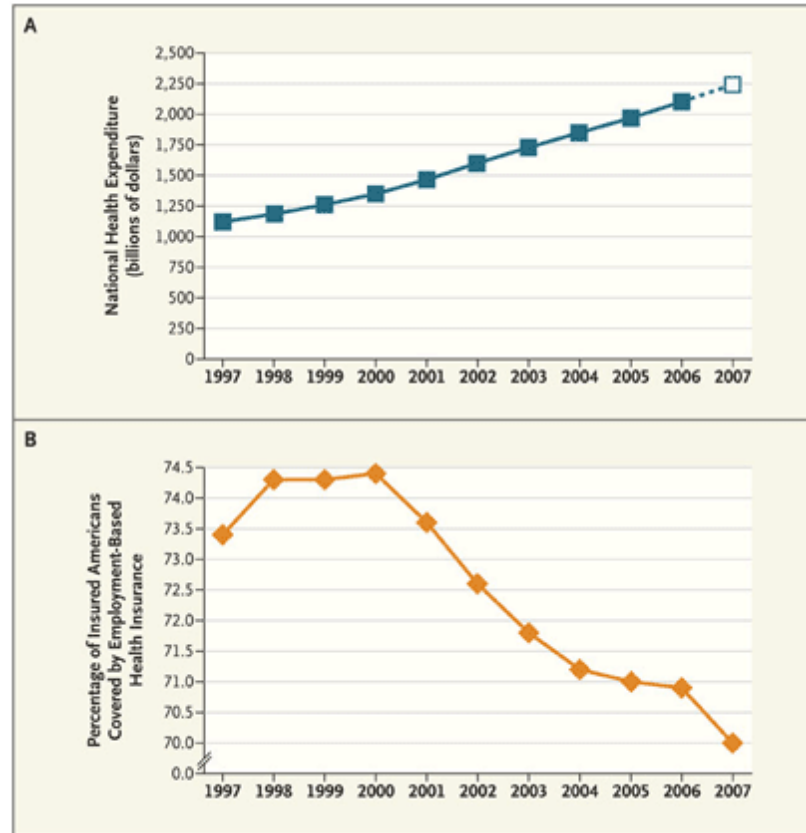
LACE

**Dlouhodobá
adherence
10 – 12 %**

Problém: Ekonomické zabezpečení

projektu s efektivitou kolem 10 %?

Dlouhodobá
adherence
10 – 12 %

Problém: Ekonomické zabezpečení

projektu se ztrátami kolem 90 %?

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
DLOUHODOBÁ ADHERENCE K PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY**

Příčiny nízké adherence k pohybové aktivitě?

- **limitující genetické indispozice = *nízká výkonnost a malé pozitivní efekty cvičení***
- **špatný program pohybové aktivity (*např. příliš vysoká iniciální intenzita zatížení a příliš vysoká úroveň vnímaného úsilí*)**

Riziko náhlé interní příhody

Riziko zranění

Riziko přetížení

Riziko přetrénování (?)

Velká únava

Příčina nízké adherence

PÁSMO OPTIMÁLNÍ INTENZITY ZATÍŽENÍ

Příčina nízké adherence

Redukce pozitivních účinků na zdraví

Z hlediska komplexní indikace neúčinné

(subjektivní i objektivní známky zlepšení psychického a fyzického zdraví)

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
DLOUHODOBÁ ADHERENCE K PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY**

Příčiny nízké adherence k pohybové aktivitě?

- **limitující genetické indispozice = *nízká výkonnost a malé pozitivní efekty cvičení***
- **špatný program pohybové aktivity (*např. příliš vysoká iničiální intenzita zatížení a příliš vysoká úroveň vnímaného úsilí*)**
- **nepochopení a nedodržování programu**
- **vyšší věk (*zdravotní problémy*)**
- **nadváha nebo obezita**
- **psychologické, kognitivní nebo emocionální faktory (*deprese a špatná nálada, psychické bariéry vůči cvičení*)**
- **kouření tabáku**
- **sociální izolace**
- **městská aglomerace**
- **sezónnost některých sportovních odvětví**

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
DLOUHODOBÁ ADHERENCE K PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY**

Pozitivně působící faktory?

- **radost z pohybu**
- **očekávání pozitivních účinků PA**
- **vnímání zlepšování tělesné zdatnosti a zdraví**
- **trvalá sebemotivace**
- **sportovní anamnéza**
- **příjemné prostředí, ve kterém se realizuje program pohybové aktivity**
- **podpora rodiny a přátel**
- **pozitivní vliv lékaře**
- **spokojenost se sportovním vybavením**
- **možnost sportování v domácím prostředí**
- **atd.**

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
DLOUHODOBÁ ADHERENCE K PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY**

ZLEPŠENÍ ADHERENCE

•MODEL MODIFIKACE CHOVÁNÍ

**aktivně stanovení reálného krátkodobého i dlouhodobého cíle
podíl na vytvoření plánu, jak těchto cílů dosáhnout (*např. podpis kontraktu*)**

•JEDNODUCHÝ DENÍK (TRÉNINKOVÝ PLÁN)

(*datum a trvání cvičení, při kontrole intenzity zatížení i konečné údaje z monitoru SF*)

•ODMĚNY (např. certifikáty, odznaky apod.) za splnění

✓ částečných cílů (*např. dosažení prvních 100 km chůze nebo uběhnutí 5 km za méně než 35 minut, atd.*)

✓ dlouhodobých cílů (*např. zvýšení VO_2max o 15 %*).

•MODEL ZDRAVOTNÍ DŮVĚRY

hrozba vážného onemocnění , PA ji zažehná

•PSYCHOLOGICKÉ MODELY (*sociálně kognitivní model, transteoretický model, atd.*)

**VYTRVALOSTNÍ (AEROBNÍ) CVIČENÍ
NEBO VYTRVALOSTNÍ SPORTOVNÍ TRÉNINK
DLOUHODOBÁ ADHERENCE K PROGRAMU POHYBOVÉ AKTIVITY**

ZLEPŠENÍ ADHERENCE

- **trvalá podpora lékaře, kterému pacient věří**
- **korektní předpis programu pohybové aktivity s minimalizováním rizika zranění a zdravotních komplikací**
- **pozitivní vztah ostatních lidí k aktivnímu životu a pohybu**
- **nabídka různých sportovních aktivit, které přinášejí pacientům a klientům radost a pohodu**
- **poskytování pozitivní informací při opakovaném vyšetření**
- **podpora rodiny a přátel**
- **používání grafického znázornění pozitivního vývoje sledovaných ukazatelů**
- **zabezpečení možnosti konzultací se vzdělanými a zainteresovanými odborníky**